Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашаrIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ЕРА, 14 август, 1975 шу. ● № 97 (5168). ● Мах 2 кеп.

ДЕРРИГА НИЗАШ—ПЯТИЛЕТКА КХОАЧАШЪЯРА

ХIАРА ДЕННА— ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАМ!

Пятилетка чакхъяла бIаь балха ди дисад

ПРОИЗВОДСТВЕ ХЬАЛХА ЛАТТАРАША РЕСПУБЛИКА ПРЕДПРИЯТЕЙ БЕРРИГАЧА КЪАХЬЕГАМХОШКА ЯЗДАЬ ГУЧЧАХЬАРА ПИСЬМО

Пятилетка чакхйоалача шерах дукхаrIа дола дакъа чакхдаьннад. ДIаяхача хана во къахьийгалад Нохч-ГIалгIайчен промышленни предприятей коллективаша. Социалистически яхье хьалха латташ хьайоаrIа СССР 50 шу дизара цIераrIча Грозненски химически комбината, В. И. Ленина цIераrIча ГНПЗ, Грозненски швейни производственни объединене, Октябрьски бурув деттара балхий управлене, кхыча предприятей коллективаш.

Пятилетка чакхъяла бIаь балха ди дисад. Оаха тIахьех къахьегаш бола тхой новкъостий уж денош хьинаре къахьегаш чакхдаха! Болх бе беза ерригача производственни торонех пайда а эцаш. Ерригача машинашен оборудоване беррига низ тIабахийта болх бергболаш, цхьаккха участке бедали материалаши ца тоъаш хугойоацаш, балха ханах цхьа минот а зехьа ца йоаеш вIаштIехьдаккха деза rIулакх.

Цудухьа вайх хIаране цIаькха а кхы цIаькха а къахьегам вIаштIехьбаккхара анализ е еза, балхаген салаIарген дIайодача ханага кхы цIаькха а хьажа веза. Касткаста нийслу укх тайпара моттигаш: смена йолалуча хана цхьабола болхлой бардкъаш хувца мара болалаш, е цул а воrIа да цу ханна цхьабараш коа наIарех хьачубоалаш латташ мара ца хилар. Хьаэцаргья вай делкъийга хIама дуа ха. Ха йистеяьнна яле а нах столове баrIаш хул балха моттигашка дIабаха сагота боацаш. Цхьабараша оал: «Боккха болх ба, минот хьалха, минот — тIехьа!» Из геттара харцахьа да. Кепиг кхо а деш сом кходен санна, минот кхоеш — сахьат, ди-бийса, бутт... кхобу. Дахача шера Грозначча промышленни предприятешка 190 эзар сага-ди зехьа дайнад, дукхаrIча дакъе бахьан доацаш пах балха тIерабувларах. Из да бехкаэло йоацаш къахьегама торонаш йоаелга. Царех пайда ийцабаларе республика кхы тIа эзараш тоннаш мехкадаьтта продукташ, итташ керда квартираш, промышленностан халкъа эшеи дукха изделеш хургьяр. Балхашта тIерабувлари тIехьабисари — производстве тардала йиш йоацаш rIулакх да. Царца эггара чIоаrIаrIча тайпара къовсам лоаттабе беза вай, дIахо хьалхашкахьа дахара духьале еш долча зуламца санна.

Вай сийлен декхар — къахьегама дисциплина хадданза чIоаrIъяр! ХIара болхло декхарийла ва шийна тIадиллача rIулакха ше чIоаrIа бехктокхаме а лоархIаш ханнахьа а дика а из кхоачашде.

Оаха тIахьех массава а моллаrIа rIулакх толаме чакхдаккха чIоаrIа хьашт долаш хила. БIаргагой хьона: новкъоста болх вIаштIехьбалац — новкъостал де цунна. ДагадоаrIаш хила веза хIаране толам — из хьа толам хилар, ерригача коллектива котало хилар.

Предприятешка дукха ба ветеранаша хадданза шоай практически rIулакхаш дIахьехаш, вахара опыт дIалуш бола кагирхой. Дас санна йоакхо е еза къонабарий, новкъостал де деза царна дешаца а rIулакхаца а. Къонача болхлой декхар — дукхаrIа болх бе rIертарца, цIена къахьегарца, Iомабала, боккхаrIчар опыт дIаэца, хадданза хьалхашкахьа дIабаха масса хана кийча хиларца жон луш хилар да.

«Коммунизм — из дунен къонал я, из хьалъе езараш къонабараш ба!» Из дага доаrIаш хила, къона болхлой! Хьокхам гойташ хила къахьегаме, салаIаре, дешаре. Диц малалийта дIахо йолха пятилеткаш кхоачашъе езар хье волга.

ИттлаrIа пятилетка советски халкъа дукхача тайпарча балха дикала пятилетка хургья.

Харжархошта хьалхашка ше къамаьл деш Леонид Ильич Брежнева ма-аллара, беррига балха дикал лакхьар «...вай беррига халкъа боахам деrIабоалабара юкъметтера проблема» а хинна дIаэттад.

Тахан вайх хIаравар ше болх беча метте дика изделеш мара ара ца хецаш, вай къахьегамах хьахинар советски сага дог хьоасташ, вай дай-мехка марках доккхал дайташ хургдолаш къахьега декхарийла ва. Брак йолаш арахийца хIера издели — из духхьал паччахьалкхенна деш дола зе да. Къахьегаргда вай брак ца хулийташ, паччахьалкхен дикала Знак тIайолаш ма-моrга дукхаrIа продукци арахецаргйолаш.

Масса хана кердадар, хьалхалаттар дIадоладераш коммунисташ, комсомольцаш, производстве хьалха латтараш хиннаб. Тхо тешаш да, хIана а цар хьалхаrIа тха кхайкарал: дерригача бIаь дийнахьа хьинаре болх бар — хьаллоацаргхиларах. ХIараваар шера задани, социалистически декхараш, бIарчча пятилетка кхоачашъяра ше бехктокхаме хилар кIоаргга кхетадеш хила веза.

Республике хIанз а йолаш я дукккхача бахьанех планаш кхоачаш ца еш йола коллективаш. КIезига деrIайоаrIа къахьегама овсарле. Долаш да кхыдола кхоачамбоацараш. Уж дIадаха дезараш вай да шоана, новкъостий! Тахан вай дерригаш болх бе безаш да, данза дисар чакх а доаккхаш, лакхача производственни хьоккхамашца пятилетка чакхъяларга кхоачаш. ХIара ди — пятилеткана rIулакх деш! ХIара денна — хьинаре къахьегаш! ЦаI юстара ца воалаш дерригаш а оттаргда вай пятилетка чакхйоалача шера бIаь ден къахьегама вахте.

Грозпен болхлой класс йовзаш я шии тIема а къахьегама а традицешца. Бахьан доацаш деннадац цунна мехка хьалхара яоашца цхьана доккха паччахьалкхен совгIат — Шеча Байракха орден.

Тхо тешаш да тахан а воай къахьегамца грозненски болхлой класса сий вай чIоаrIдергхиларах, цун сий дола традицеш вай ебаергхиларах. Деррига низаш дIалургда вай нийслаrIа пятилетка толамца чакхьяккхара rIулакха! Вай болхлой совгIат хилда цунах хургйолча Советски Союза Коммунистически парте XXV съезда!

Н. ВЕДЕРНИКОВ, В. И. Ленина цIераrIча ГНПЗ № 5-6 йолча коммунистически къахьегама установка оператор, Социалистически Къахьегама Турпал, КПСС обкома член, горсовета депутат; Ш. ХАДЖИЕВ, Нохч-ГIалгIай rIишлон управлене СМУ-4 каменщикий бригадир, НГIАССР заслуженни rIишлошъер, Социалистически Къахьегама Турпал, НГI АССР Лакхехьарча Совета, депутат, М. УШАКОВА, Грозненски швейни производственни объединене швея-мотористка, Социалистически Къахьегама Турпал, Ленински райсовета депутат; В. КОРОБОВ, Октябрьски УБР коммунистически къахьегама буровой начальник, партком член, В. КАРПУШКИН, Октябрьски Революце орден лелаеча «Красный молот» завода токарь, цеховой комсомольски организаце секретарь.

КХАШКА ДЕ ДЕЗАРАШ ДУКХА ДА

Юртбоахама обзор

ХIанз кхашка кхоачашде пезып дукха rIулакхаш да юртарча къахьегамхой. Ханнахьа хьажкIаш, шекара свекла, кхыйола культураш чу а нийца rIурахьа дув ялаташ дIаде доладе деза, деррига низаш оарцаrIдаха деза хьайбашта кхоачамболлаш доакъар Iалашдара. Август бутт хьатIадоаrIача шера хьувзъама йоакхо ю ха я.

ИттлаrIча пятилетка хьалхарча шера хьувкъама лаод йолла кастта цоай агрегаташ кхашка арайоахаргья юрта механизаторашa.

Ялатан мошача доакъарам гурахьа юв культураш 200 эзар гектара тIа дIае езаш да вай республика боахамаш.

Уж культураш дIае еза лаьтта мишта кийчду?

ЦхьайттлаrIа август тIа кхоачачи республика колхозашкен совхозашкен хIанале 101,1 эзар гектар аьхай. ДIадахача шера укх хана аьха хиннарчул 14 эзар гектар дукхаrIа хул из.

Гурахьа ювча культураш лаьтта кийчделга дика вIаштIехьдаькха дIахьу Ачхой-Мартановски, Грозненски, Надтеречни, Шелковской районий механизаторашa. Цу районий боахамашка гурахьа культураш дIае лаьрхIача лаьттах 60—70 процент аьхад. Цунца цхьана уж балхаш ледара лел Веденски, Назрановски, Гудермесски районашка. Цар ах план яьац. Из да мегаргдолаш хIама дац. Ханнахьен дикен кийчдаьча лаьтта дIае еза гурахьа юв культураш.

БIаьстан юхье культураш юргIолаш 33,5 эзар гектар зяба аьхай республике. Из бIаьстан юхье культураш дIае дIакъоастадаьча лаьттах пхелаrIа дакъа да.

Ерригача республике соакха укх хана хиннарчул зяба аьха лаьтта дукхаrIа дале а цхьадолча боахамашка из rIулакх ледара лел. Сихдаь кхоачашду зяба лаьтта ахара балхаш Ачхой-Мартановски, Гудермесски, Сунженски, Шалински районашка. ТIехьалуе Назрановски района боахамаш — 13 процент, Грозненски — 15 процент, Шелковской — 6 процент.

ХIанз динза заргдоаца балхаш сихдича бакъахьа да. Кастта чуэца йолаергья шекара свекла, хьажкIаш, комсаш, кхыйола культураш.

Ха сиха дIайода. Кхашкара деррига балхаш цхьана кхоачашдар пятилетка чакхйоалача шера планаши социалистически декхараши кхоачашдара лаод я.

ЛАЬТТА КИЙЧДАРА СВОДКА

(план процентащца)

	зябь	гурахьа ювча культурашта аьха лаьтта
Ачхой-Мартановски	26	59
Веденски	9	39
Грозненски	15	58
Гудермесски	27	37
Малгобекски	18	44
Надтеречни	22	67
Назрановски	13	18
Наурски	17	49
Ножай-Юртовски	6	42
Советски	27	48
Сунженски	28	47
Урус-Мартановски	17	33
Шалински	32	40
Шелковской	6	67
Республике rIолла	20	51
Юрта боахама министерство	19	49
цу даькъе колхозаш	22	52
«Скотопрома» трест	30	44
«Плодопрома» трест	12	36
«Чеченингушвино» объединени	32	74
«Консервплодоовощ» объединени	24	92
«Птицепрома» трест	19	34

ЧIоаrIа йоакхо еш юкъарча хьайбашта кхоачам хиллал тайп-тайпара доакъараш Iалашдеш ба «Красноармейский» яхача урус-мартановски совхоза механизатораш, хьайбаш леладераш. ХIаналехьа 1200 тонн ча Iалашдаьд, цунах 230 тонн долчох пачкаш яьй, Iай доахан латтаргдолча из хьатIаэзад.

Массехк ди мара дац совхозе хьажкIий силос лаьттаrIа йолла болабенна. Из а 1800 тонн еллай, хIаьта хIара денна 300 тонн а кхы дукхаrIа моша доакъар хьатIадахь укхаза силос кийчъеча метте. Хадданза болх беш я хьажкIаш хьокха 4 комбайн.

Механизаторашта юкъе яьржача яхье хьалха ва коммунист Янхотов Ахьмад. Цо ший комбайна норма 4,5 гектар йолча 7 гектарага кхоачаш хьажкIаш хьокх. хIаьта 100 тонн герга моша доакъар чу а эц.

Дика болх бу силосни масса дIаккхухьача шофераша А. Лорсанова, И. Денильханова, С. Сагаева.

Укх шера дика вIаштIехьдаьккхад шоай участкашкара силоса хьажкIаш чуэцилга хьажкIаш кхеча звеной звенье-войша коммунисташа Исраилов Абуязитен Янхотов Ахьмаден.

СУРТАШ ТIА: Исраилов Абуязити хьажкIаш хьокхаш йола цун агрегати.

И. ПЛИЕВА сурт.

КПСС ОБКОМЕ

КЕПАЙОАЗОН ТIА ЯЬЧА КРИТИКА—ПАРТИЙНИ ТЕРКАМ

КПСС обкома бюрос белгалду. КПСС XXIV съезда решенеш, хIаьта иштта «Тамбовски областной партийни организаце критикен самокритикен мишта латт» дувцаш КПСС ЦК баь соцам кхоачашбеш «Грозненский рабочий», «Ленинан некъ», «Сердало» яхача республикански газеташа производства эффективность айяра, Iилма-технически прогресс сихъяра, къахьегама овсарле деrIайоалаяра, продукци дикаrIа хилийтара, социалистически яхь вIашаrIйоллара, къахьегамеи производственнии дисциплинаи чIоаrIъяра лоархIамеча проблемаех тешавеш критически материалаш язъю. Интернациональни, патриотически атеистически дешаех еш йола выступленеш дукхаrIа а дикаrIа а я.

1974 шерен укх шера бяь беттен республикански газеташа шоай оаrIонаш тIа яьккхай 1064 критически статья, корреспонденци, рейдови материал, фельетони къахьегамхой письмон. Редакцешка хьа а кхаьча кепайоазон тIа даьннад 735 жоп. Промышленностен юрта боахамен новаторий, къахьегама коллективай балха дикаrIа йола методаш вIашаrIтохара а дIайоаржаяра а дешашта хетаяь яр 205 статьян дикаrIча опыта 41 оаrIуви.

Партийни, советски, боахама органий дукхача кулгалхошший ханнахьа е ма-йоаrIа терко ю кепайоазон тIа яьча критически выступленешта, шоай боахамера rIулакхаши политически болхи тоабе rIерт.

Цунца цхьана газеташа критически выступленеш яьчул тIехьаrIа деш дар хила боаrIача боарам тIа латтац.

Юрта боахама министерства, «Скотопром» треста, «Грознефть» объединене, «Чеченингушводстрой» rIишлошъеча управлене, кхыйолча министерствашен ведомствашен форма леладу республикански газетий критически замечанешка хьожилга, кхоачамбоацараш сихха гучадахац, общественностага дIахайтац шоаш даьр.

«Грозненский рабочий», «Сердало» яхача газеташа шоай оаrIонаш тIа пхезза критика яьяр «Экажевский» совхоза балха. ХIаьта а газеташа яьча выступленеех цхьаь цаI йийцаяц коллективе.

Газетий критически выступленешка во хьеж промышленноста предприятейи rIишлошъеча организацейи цхьабола кулгалхой. Иштта, республикански газеташа 1974 шера денз кепатехай «Грознефть» объединене предприятей болх бувцача 34 критически материалашта. ХIаьта а объединенен цунна карайолча предприятейи кулгалхоша дийца кхоачамбоацараш дIадахара данза даргдоацар данзар.

Теркам тIа ца болаш йисар Гудермесски дуган система хьалъеча балхаш дика ца дар, «Чеченингушводстрой» rIишлошъеча управлене ПМК-6, ПМК-8, ПМК-9 коллективашка моральни климат дика ца хилар дувцаш хинна статьяш.

Парте цхьайолча горкомашеи райкомашеи, къаьстта аьлча Гудермесски, Сунженски, Назрановски, критика нийса кхетаярах бола кулгалхой бехктокхам хьалхебара банза барrбоаца болх бац.

«Грозненский рабочий», «Ленинан некъ», «Сердало» газеташ тIа алхха 1975 шера 28 критически материал араьннай Гудермесски районе юртбоахама балхаш во лелаш хилар дувцаш. Бакъда царех дукхаrIчарех шоаш даьчох бакъонца дола жопаш деннадац КПСС горкомо а горисполкомо а.

(Йистедоалар 2-ча оаrIо тIа).

СИЙЛЕН ЦIИ ЕННАЙ

Социалистически законность чIоаrIъеча доккхий rIулакхаш карагIдувларах РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума УказаrIа Российски Федераце заслуженни юрист яха сийлен цIи еннай Нохч-ГIалгIай АССР юстице министра Албастов Идрис Абуевича.

БОККХАЧА ТОЛАМЦА

АММАН, 11 август. (ТАСС). Иордане чакхъяьннай «Вайнах» яхача Нохч-ГIалгIай АССР Паччахьалкхен халхара ансамбла гастролеш. Цхьан кIира гастролеш еш ансамбло концерташ яьттадио Амманен Заркен. Иордански зрителаша дега йовхалца тIаийцар советски артисташ.

Тахан «Ар—Рай» яхача газето ма-яздара, Нохч-ГIалгIайчен артистий халхаоца дика гойтар Кавказа къаман колорит, цун халхара традицеш, динамизм йолаш а хоза а яр концертий номераш.

А. Н. КОСЫГИНА ПОЛЬСКИ ОРДЕН ДIАЯЛАР

ВАРШАВА, 12 август. (ТАСС спец. корр.). Укхаза КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Министрий Совета Председателa А. Н. Косыгина дIаелар ПНР-ая СССР-ая юкъера вежаращха дола rIулакхаш масса а оаrIорахьа деrIадоаладеча доккхий rIулакхаш карагIдувларах а, хIаьта иштта социалистически содружества мехкий доттаrIал цхьана къахьегар, цхьоаrIо чIоаrIъеча, кхерамзлеи массане юкъара машари чIоаrIбеча доккха по дакъа лацарахи цIена еина Доккхача лентацара польски «Орден заслуги».

Доккха совгIат А. Н. Косыгина дIаделар ПОРП ЦК Политбюро члена, ПНР Министрий Совета Председателa П. Ярошевича.

Орден дIалуча хана цига бар ПОРП ЦК Политбюро членаш: ПОРП ЦК секретарь Я. Шидляк, ПНР Министрий Совета Председателa заместитель Тейхма, ПОРП ЦК Политбюро членала кандидаташ: ПНР министраш К. Борцуковский, С. Ковальчик, ПОРП ЦК секретараш В. Красько, Ю. Пиньковский.

ГУРАХЬА ЮВЧА КУЛЬТУРАЙ ФУ КИЙЧДАРАХ ЙОЛА СВОДКА

(план процентащца)

	Кийчдаьр	кондиционни фу	царах 1 класс
Ачхой-Мартановски	98	88	76
Гудермесски	100	96	70
Урус-Мартановски	100	71	65
Наурски	95	75	64
Сунженски	100	75	51
Малгобекски	100	60	51
Грозненски	95	63	47
Назрановски	100	84	42
Шелковской	96	68	29
Надтеречни	100	52	28
Шалински	100	91	23
Ножай-Юртовски	72	6	6
Веденски	—	—	—
Советски	—	—	—
Ерригача республике	100	70	46

МИШТА ЛЕЛ ЯЛАТ ДIАЛУЛГА

Пятилетка чакхйоалача шера паччахьалкхенга ялат дохкара план кхоачашъяра деррига низаш тIадахийта къахьегаш ба республика кхаш леладераш. хьатташка болх беваш.

Ка бола ялат дохкара план кхоачашъяь яле а хIанз а ялат дIанийдеча пункташка кIа дIавуаш я республика цхьайола районаш. Масала, Шелковской района боахамаша паччахьалкхенга ялат дохкара план 167 процент кхоачашъяьй. ХIаьта а хIара дийнахьа пункте 6—10 тонн дIадохьийт района боахамаша. Иштта ялат дохкара план кхоачашъяь ялат дIаувзаш я Урус-Мартановски район. Цу района боахамаша Даьхен амбарашка 9078 тонн ялат чутессад. планаrIа 114 процент.

Денгара денга дукхаrIа хул Ачхой-Мартановски района дIаулу ялат. Паччахьалкхенга ялат дохкара план 135 процент кхоачашъяьй цу района боахамаша.

Ялат дохкара паччахьалкхен план кхоачашъе rIорга а я Сунженски район. ХIара дийнахьа 150—200 тонн приемни пункте дIаоз цу района боахамаша. Цхьа кIира хьалха 15501 тонн мара ца хиннача 13 август тIа кхоачаш 16890 тонн ялат Даьхен амбарашка чутессад цу районо.

Ялат дохкара план 85 процент кхоачашъяьй Гудермесски районо. Ах план кхоачашъяьяц Назрановски, Наурски, Грозненски районаша.

13 август тIаккхоачаш республика боахамаша паччахьалкхенга декха ялат 79449 тонн я.

А. Н. КОСЫГИН ПНР ВАХАР

11 августа ПОРП ЦК Политбюроси Польски Халкъа Республика Министрий Советои хьийха доттаrIлен визитаца Москвера Варшаве вахав КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин.

Советски Союза Паччахьалкхен байракхаща хозъяьча Внуковски аэродроме А. Н. Косыгин накъавоаккхаш бав новкъостий Ю. В. Андропов, Ф. Д. Кулаков, И. В. Капитонов, СССР Министрий Совета Председателa заместителаш И. В. Архипов, Н. К. Байбаков, В. Э. Дымшиц, М. А. Лесечко, В. Н. Новиков, И. Т. Новиков, З. Н. Нуриев, Л. В. Смирнов, Н. А. Тихонов, СССР министраш Б. Ф. Братченко, Н. С. Патоличев, В. Д. Шашин, СССР кхыча мехкашцарча rIулакхий министра хьалхара заместитель В. В. Кузнецов, СССР Министрий Совета rIулакхий управляющи М. С. Смиртюков, кхыбола официальни нах.

Накъавоаккхаш хиннараща вар СССР-е ПНР rIулакхашта хинна повереннии вола Владислав Нарепай.

* * *

Цу дийнахьа КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин Варшаве кхаьчар.

Советски Союзеи Польски Халкъа Республикаи паччахьалкхений байракхаша хозъяьча Окенге яхача аэродроме А. Н. Косыгина накъбабьккхабар ПОРП ЦК Политбюро член, ПНР Министрий Совета Председатель П. Ярошевич, ПОРП ЦК Политбюро членаш ПОРП ЦК секретарь Я. Шидляк, ПНР Министрий Совета Председателa заместитель Ю. Тейхма, ПНР министраш, кхыбола официальни нах.

Накъбабьхкараща вар ПНР-е СССР rIулакхашта хинна повереннии вола Г. И. Рагулин.

Летни арен тIа Войска Польска отталаь сийлен ха а дар вежарашка болча шин мехка паччахьалкхен гимнаш а дьхар.

* * *

Столице дIахкаьчача Победа майда тIа а ваха Вовзаш воацача салтечун каша тIа венок йиллар А. Н. Косыгина. Байна турпалаш дагалаьца минота йист ца хулаш латташ цар сий дир.

Цул тIехьаrIа горад йовзара Варшаве rIолла ваха хилар.

(ТАСС).

А. Н. КОСЫГИНА П. ЯРОШЕВИЧАЦА ХИННА КЪАМАЬЛ

ВАРШАВА, 11 август. (ТАСС спец. корр.) КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин ПОРП ЦК Политбюро членаца ПНР Министрий Совета Председателаца П. Ярошевичаца вIашаrIкхийтар.

Вежарлеи бувзамаш деrIадоаладарен Советски Союзои Польски Халкъа Республикои беркате цхьана къахьегареи дукхача дешашта а, хIаьта иштта дунен халкъашта юкъера актуальни проблемашта а вIаши даrIабоалаш дукха къамаьлаш дир цар.

КПСС ОБКОМЕ

КЕПАЙОАЗОН ТIА ЯЬЧА КРИТИКА—ПАРТИЙНИ ТЕРКАМ

(Йистедоалар. Долалуш 1-ча оагIо тIа).

Партийнии советскии органаша хIанз а тоъам болаш терко яц къахьегама коллективашкей нах бахача моттигашкей идейно-политически кхетам лугга товдара тIаерзаьнча корреспонденцей. Наьха сакхетамчу долча дIаяхача замах юхедисача зене гIулакхашта духьала къовсам мела лоаттабеча, советски обрядаши традицеши быта юкъе шортига кхухьача Сунженски района культпросветучреждений балха тIехьарча хана чIоагIа критика яьй. ХIаьта а газетий критически статьяшта жопаш деннадац.

Къахьегамхой депутатий лхьайолча. къаьстта аьлча, Гудермесскии, Сунженскии городскойн районнии исполкомаша кепайоазон тIа яьча предложеней учет а лелаяц, уж кхоачаш мишта ю хьожаш боагIаш бола тIахьожам а лоаттабац. Надтеречнии Ачхой-Мартановскии райисполкомаша бетташ доах критически письмошта жопаш ца луш. Оттаяь ханаш телха а еш къестаду газеташа шийга дIаухийта къахьегамхой письмош юрта боахамеи заготовкайи болхлой профсоюза обкомо.

ГIулакх ишта леладарах 1974 шера деиз республикански газеташка вIалла а кхьачадац. е формана дайта да кепа техача кхоалагIча даькъа критически выступленештеи письмоштеи доля жопаш.

Критика нийса ца кхетаяр дуккхача даькъе Iаткъ боахама хьокхамашта. Промышленнии гIишлошъюк еррига предприятеш яц ритмично болх беш, царех цхьаяраша бизза пайда эцац производства эффективность лакхъяра йолча чурча торонех. Дуккхача юрташкарча районашка шортига лел кхашка хий дуллалгеи кхидола балхаши, доакъар кийчделга, ялат чуэцара балхаш во вIаштIехьдаьха моттигаш я. Цхьайолча партийни организацешка дукха кхоачамбоацараш да организационно - партийнии идейно-кхетамеи балха тIа.

Цунца цхьана КПСС обкома бюрос белгалду, «Грозненский рабочий», «Ленинан некъ», «Сердало» яхача газеташа шоаш беррига низ тIабахийта къовсам лоаттабац критически выступленеех де доагIар дайтара, шоаш пропаганда еш йола дикагIа йола къахьегама методаши приемаши производствана юкъейоалаяра тIехьа.

ХIанз а тоъам хиллал ира къестадац газетий оагIонаш тIа националистически, дына, обществана духьалара кхидола зенера гIулакхаш наьха сакхетам чура дIадахара тIехьа къовсам лоаттабара дешаш.

Цу дешай хьакъехьара критика каст-каста юкъара хьисап долаш хул. Моттигаш я газетий редакцеша къахьегамхой письмошта, критически статьяшта долча жопашта кепа тохилга тIехьадоахаш, материалаш тIа нийса доацар хулаш.

Газеташа массазза а ший ханнахьа дIахьокхац производство дегIаяра лоархIамера дешаш, республика партийни организацешта дизза повкъостал дац кулгалду кадраш хьалкхеяра, тIадиллача гIулакхах бола цар бехктокхам айбара. Газетий балха юкъе мела увз болхлойи юртареи корреспонденташ. КIезига пайда эц рабселькоровски постех, дукха нах юкъе болаш еча рейдех, хIама тахкара штате йоацача бюроех, критически выступленеши рекомендацеши кхоачаш мишта ю тIахьожам вIашагIболлара дика йолга практика хьахьекхача кхыча формаех.

КПСС обкома бюрос КПСС горкомаши райкомаши, министерствайи ведомствайи кулгалхой, советскии профсоюзнии органаш, промышленни предприятей, колхозий, совхозий кулгалхой декхарийла баьб газеташа ю критически замечанеш кхоачаш мишта ю хьожаш лоаттабу тIахьожам тоабе, критика нийса кхетаярах бола партийно - боахама актива бехктокхам хьалкхебара болх чIоагIагIа бе, къахьегама коллективашка критикеи самокритикеи дегIайоалаяра дукхагIа теркам тIаахийта, из деш «Тамбовски партийни организаце критикеи самокритикеи елга мишта латт» дувцаш КПСС ЦК баьча сопамца кулгал а лувцаш.

Критически выступленеш еш беш бола беррига болх тIаберзабаь хила беза коммунисташи беррига къахьегамхойи планаш, социалистически декхараш кхоачаш а тIехкхоачаш а дара, производства эффективность айяра йола торонаш гучаяхара а биззагIа пайда эцара а, КПСС XXV съезда даха ма-доагIара накъадахара оарцагIа боахаш.

Бюрос юрта боахама министерства, «Скотопром» треста, «Грознефть» объединене, «Чечениигушводстрой» гIишлошъеча управлене кулгалхой теркам тIабахийтар республикански кепайоазон критически выступленеех де доагIар ший ханнахьа ца деш дита йиш йоацилга, критически материалий учет ца лелаяра а, гучадаьнна кхоачамбоацараш дIадахара тIахьожам мела лоаттабеш хилара а.

Бюрос КПСС Гудермесски горкомагара, Сунженскии Назрановскии райкомашкара хьадийхар газетий критически выступленеех дикагIа пайда эцара беча балха юкъера кхоачамбоацараш дIадахара де дезар делга, производственни планаш, социалистически декхараш кхоачашдара къахьегама коллективаш оарцагIа яхара, къахьегама дисциплина чIоагIъяраш беррига партийни болх тоабараи газеташ тIа кепа еттача материалех дикагIа пайда эцилга. Критика тоIаеш, критически выступленешта волокита лелаеши отпискаш еши бехке вола хIаравар бехктокхаме ца эзача варгвац.

Бюрос Гудермесски горисполком, Назрановски, Сунженски, Надтеречни, Ачхой-Мартановски райисполкомаш декхарийла йир критически материалий леоагIа деча гIулакхошта чIоагIа тIахьожам лоаттабе. Те дезар дара газеташа хьаухийтача материалийи письмойи учет лелаяреи ший ханнахьа жопаш телареи болх тоабе.

Республикански, городской, районни газетий редакцеш декхарийла я дикагIа йолча производственни опыта, къахьегамеи патриотически почанашта пропаганда яра тарра партийни, профсоюзни, комсомольски организацей, боахамий кулгалхой балха тIара кхоачамбоацараш кIоаргагIа тахка а царна иргIа критика е а, хIара критически материалах де дезар делга тIагIертта хьадеха, заживщикаштеи, волокитчикаштеи духьала майрагIа латта. Редакцеша къаьстта дукхагIа терко е еза производство дIахо дегIайоалаяра а эффективность лакхъяра а, республика кулгалду кадраш хьалкхеяра, тIадиллача гIулакхах бола цар бехктокхам айбара дешашта, къахьегамхой письмошпара беррига болх, царех фу даьд общественностага ший ханнахьа дIа а хойташ, сиха банза баргбац, кепа еттача материалашца нийса доаца хIама хилийта йиш яц. Газетий балха юкъе дукхагIа оза беза болхлойи юртареи корреспонденташ, посташ, дукха нах юкъе бола рейдаш, хIама тахкара штате йоаца бюрош, шоаш дика хилар практике хьахьекха балха кхыйола формаш.

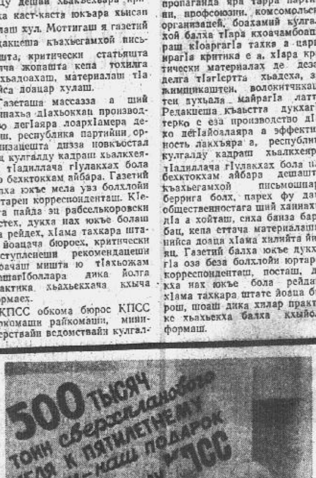

ИйслагIа пятилетка толаме чакхйоаккхаш ба Украинерча Львовско - Волынски кIора бассейнера горнякаш. 97 шахтерски бригадах 25-не пхе шера план кхоачашъярах рапорташ деннад. 63 бригадо дош деннад пятилетка ханал дикка хьалха кхоачашъе.

Хьалхалаттачарца я № 8 йолча «Великомостовская-комсомольская» яхача шахта коллектив. Цу предприяте горнякаша, пятилетка 7 июле кхоачаш а яь яр шу чакхдалалехьа кхы гIа 500 эзар тонн кIор баккха лаьрхIад хIанз хургйолча КПСС XXV съезда сийна.

СУРТА ТIА: № 8 йолча «Великомостовская - комсомольская» яхача шахтера Социалистически Къахьегама Турпала Акимов Анатоле бригада забое Iочуяхалехьа смешш заданега хьожаш я.

Б. КРИШТУЛА сурт. (АПН).

Укх деношка «дикагIвола штукатур» яха сийлен цIи яккхара конкурс хилар Грозне республикерча штукатурашта юкъе. Цига къаьстта йоккха шоай говзал гойтарах конкурсе хьалхара моттиг яьккхар штукатураша Тимофеева Надеждас, Тупицына Аннас, Лозовая Зояс, Ситников Анатоле, Крылов Николая, Самойлова Зарифас, кхычар.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) конкурсе котбаьнна штукатураш Н. Тимофеева, А. Тупицына, З. Лозовая, А. Ситников, Н. Крылов, З. Самойлова.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

КПСС XXV СЪЕЗДА НАКЪАДОЛХАШ

ПЯТИЛЕТКАНА— ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАМ

Республика заводашка, фабрикашка, мехкдаьтта промыслашка, гIишлошъеча тIа-тIа шерагIа яржаш латт КПСС XXV съезда сийленца накъабахара йола социалистически яхь. Продукцена реализаци яреи дуккагIйола кертера изделеш арахецареи ворхI бетта план ханал хьалха 28 июле, кхоачаш а еш боккха къахьегама толам баьккхар республика промышленноста болхлоша дIабахача ворхI бетта. Ерригa республика хьаийцача продукцена реализаци яра ворхI бетта план 101,7 проценти къахьегама овсарле лакхъяра задани 100,3 проценти кхоачашъяьй.

Продукцена реализаци ворхI бетта план тIехкхоачашъяьй республикански доалахьарча промышленни предприятеши республика Министрий Советана чуйоагIача предприятеши.

Продукцена реализаци яра ворхI бетта план тIехкхоачашъяьй энергетически, мехкдаьтта доахача, газови, химически, машинашъечеи металлообработкаи, хьуцеи хьу яккхйоахачеи, яйгачеи кхачаьн промышленноста керттерча доакъоша.

ДIадахача шера арахийцачул дикка дуккагIа продукци арахийцай укх шера ворхI бетта республикански министерстваши ведомстваши. Цу предприятеша арахеца продукци 6,6 процент тIаккхийттай, хIаьта республика министрий Советана чуйоагIача промышленноста предприятешка тIаккхийттай — 8,6 процент промышленни продукци.

Электроэнерги, мехкдаьттеи гази, бензин, дизельни доагор, топочни мазут, мехкдаьтта, химе продукци яккхара, тракторни прицепаш, электрографически аппараташ, трансформаторни подстанцеш, низковольтни аппаратураш арахецара ворхI бетта план а тIехкхоачашъяьй.

Наьха хьашташ кхоачашдара йолча промышленноста доакъой коллективаша а толамца кхоачашъяьй ворхI бетта задани. Цу промышленноста доакъой предприятеша планал совгIа дукха арахийцад тIехьнахьа а чухьнахьа а лувхаду назата барзкъаш, швейни изделеш, кога гIирс, дулх, колбасни изделеш, мерзача шурий продукци, консерваш, кондитерски, маькха-булочни, макаронни изделеш, халкъа эша кхыдола товараш.

Производства эффективность лакхъяра даькъера технико-экономически хьокхамаш тоадара эггара дикагIа толамаш даьхад СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически комбината, Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода, В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода, Производственно - товарни контора, «Электроприбор», «Трансмаш» заводий, «Нефтегазпромавтоматика» СПКБ опытни завода, «Союзавтоматстрома» ВНПО опытно - эксперементальни завода, Карабулакски химически реагентий завода, Грозненски газ чакхйоахача завода, Грозненски швейни производственни объединене коллективаша. Цу предприятеша дIадахача шера ворхI бетта арахийцачул дуккагIа арахийцай промышленни продукци укх шера цу юкъа, социалистически яхье хьалха латташ хьа а йоагIа уж.

Республикерча промышленни предприятешка дукха балхаш ду арахеца продукци дикагIа хилийтара. Дукха мероприятеш чакхйоах продукцеьа аттестаци ялийтара даькъе стандарташи технически хьашташ эргадахара, цо торо хулийт дикагIйола продукци арахеца.

Шоай продукцена аттестаци йолийташ йола заводаши фабрикаши дуккагIа хулаш латт республике, панчахьалкхеи дикела Знак а луш лаккерча категорех йола продукци арахецаш йола промышленни предприятеш а тIа-тIа дуккагIа хулаш латт.

ХIанз республике арахецаш я панчахьалкхеи дикала Знак енна 33 тайпа продукци, царех 12 изделеи арахец Грозненски швейни производственни объединеье.

Хьинаре къахьегаш я СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически комбината коллектив. Продукцена реализаци яра ворхI бетта план 102 процент кхоачашъяьй цо. ПланагIа лаьрхIачул совгIа цо арахийцай ши миллион совгIа сома маьха продукци. ДIадахача шера хьалхарча ворхI бетта арахийцачул 6 процент дуккагIа продукци арахийцар комбинаша укх шера цу юкъа. Цу комбинате хIара дийнахьа сменаша, цехаша баьча балха итогаш а еш анализаш ю. Комбинат социалистически яхье котъялийтара ше де дезар хов хIара болхлочоа, специалиста.

Толамца кхоачашъяьй ворхI бетта план В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода коллективо. Продукцена реализаци яра ворхI бетта задани 103 процент кхоачаш а еш соахка 7 бетта арахийцачул 10 процент дуккагIа продукци арахийцай цо укх шера, къахьегама овсарле 14 процент лакхъяьй. Цу заводе халданза къовсам лоаттабу кхомбараи хьурмат дараи.

Производствои кулгалдареи халданза эргадоахаши коммунистически хьисапе къахьегаши хилара даькъе башха дика хьокхам телаш я Грозненски швейни производственни объединене коллектив. Башха дика къахьегама толамаш а даьха дIадоладаьд цо пятилетка тIеххьарча шера шоллагIа ах шу. Продукцена реализаци яра ворхI бетта план тIехкхоачашъяьй, арахеца продукци соахкарчул 19 процент дуккагIа хийнай, къахьегама овсарле 14 процент лакхъеннай. БIаь сома маьхa арахецача продукцех ши сома маьха яр планал совгIа арахецара хьалхашка латта деххараш толамца кхоачашду цо. Арахеца продукци дуккагIа, дикагIа, дIадодар кIезигагIа долаш хулийтаргья яхача девизах социалистически яхь лелаю хIанаш тегараша.

Доккхий къахьегама толамаш даьхад Назрановски трикотажни фабрика коллективо. Продукцена реализаци яра укх шера ворхI бетта план 112 процент кхоачаш а еш, планал совгIа цо арахийцад 134 эзар сома чухьнахьа лувхаду барзкъаш. Соахка ворхI бетта арахийцачул 39 процент дуккагIа продукци арахийцай укх шера цу юкъа. хIаьта къахьегама овсарле 38 процент лакхъеннай.

Цхьабакъда цхьайолча предприятей коллективаша шоай торонехи кхоачамехи боагIача тайпара пайда эцац, бедали материалаши зехьа йоаю, машинаши оборудовании болх ца беш латташ моттигаш нийслу, балха ха зехьа йоаю, из бахьан долаш кIезигагIа хул арахеца продукци, лохлу общественни производства эффективность.

Продукцена реализаци яра ворхI бетта план кхоачашъяьяц республикерча 13 предприяте, цар паччахьалкхенна дIа ца луш йисай 1,6 миллион сома маьха продукци. Цу хьокхама план кхоачаш ца яьрех я: А. Шерипова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода, Грозненски ремонтно - механически завода, Назрановски кирпишкаш деча завода, Наурскии Шелковскойи маслосырзаводий, рудай йоаца гIишлон материалаш а йоахаш уж чакхйоахача Карабулакски завода, «Чечингсельстрой» треста аьшкбетоьа конструкцей завода, кхыча предприятей коллективаша.

Нефтебитум кийчбара, парафин, болат, мехкдаьтта аппаратураш, насосаш, цементировочни агрегаташ, электрически инструменташ, кIир, кирпишк, ЫашагIхетта аьшкбетона конструкцеши изделеши, мебель, кхыйола продукци арахецара ворхI бетта план кхоачашъяьяц.

Цхьайолча предприятеша арахеца продукци оттаьча стандарташкеи технически хьалашкеи хьежжа яц, из бахьан долаш потребителашкара дукха рекламацеш ух Грозненски кога гIирс беча фабрике, специализированни швейно-ткацки объединене, столярни изделей заводе, кхыча предприятешка.

Дуккхача предприятеша кхоачашъяьяц къахьегама овсарле лакхъяра план а.

ДIадахача шера ворхI бетта хийначул чIоагIа лохъеннай къахьегама овсарле укх шера цу юкъа «Чечингсельстрой» треста аьшкбетона конструкцей заводе — 20 процент, Шелковской маслосырзаводе — 9,5 процент, кондитерски фабрике — 8 процент.

Республике кIезига яц производствои къахьегами вIаштIехьбаккхара кIезига йоакхо еш йола предприятеш, цудухьа дукха балха ха зехьа йоаю, каст-каста болхлой дIадоха бувлаш хувцалу.

Дукха балха ха зехьа йоаю гIишлон материалийи гIишлой индустреи Аргунски комбинате, Ермоловски ДОК-е, Октябрьски консервни заводе, Самашкински консервни заводе.

Республикерча подрядни гIишлошъеча организацеша укх шера ворхI бетта дикка дуккагIа даьд шоай низаца деш дола гIишлон-монтажни балхаш. ХIаьта капитальни вложеней план дуккхача объекташка кхоачашъяьяц. Нaха кубаха цIенош эксплуатаце дIадалара план а кхоачашъяьяц республикерча гIишлошъеча организацеша.

ГIишлош хьалъечара болх эсала лелаш хилара цхьа бахьан да пусковой объекташка хьалъеча гIишлон материалаши къахьегама ресурсаши ца хилар, беш бола болх ритмична беш ца хилар, цудухьа деш дола гIишлон балхаш эсала да, юха де дезаш хул цхьадола балхаш, дIадодар дукхагIа хул.

Хьинаре къахьегачар хьахьокх КПСС XXIV съезда Директиваши ийслагIча пятилетка тIеххьарча шера тIайийца социалистически декхараши толамца кхоачашдара мел эша торонаш йолаш хилар. Цу гIулакха эшаш дар да ма-могга дикагIа шоай торонехи кхоачамехи пайда эцар.

Нохч - ГIалгIайчен промышленни предприятей коллективаш, вай мехкара беррига къахьегамхой санна, КПСС XXV съезда сийлена накъабахара къахьегама вахте а этта беррига шоай низаш оарцагIа даьхад пятилетка тIеххьарча шера заданий пхе шера плани толамца кхоачашъяра.

ХАЛКЪА ТIАХЬОЖАМА КОМИТЕТЕ

ХАННАХЬЕИ ЦА ДОЙТАШИ ЧУЭЦА ЯЛАТ

Ачхой-Мартановски районнии Гудермесски городскойн халкъа тIахьожама комитеташа партийни организацей кулгалда белгтала болх бу 1975 шера 13 мае «1975 шера хьувкъам чуэцилгеи юртбоахама культураш кийчъелгеи Iалашдарах де дезарех» аьнна КПСС ЦК, СССР Министрий Совето баь сопами цу хьакъехьара КПСС обкомеи Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советои даь сопамаши кхоачашдара тIахьожам лоаттабеш.

Комитеташа совхозий, колхозий, заготовкаш еча транспортнии организацей халкъа тIахьожама группашка лакхе белгалдаьхача сопамий чулоцами лоархIами дIабовзийтаб, уж кхоачашдара тIахьожам лоаттабара планаши мероприятеши оттаяьй.

Ачхой-Мартановски районе ялат чуэцачеи цунна доал дечеи кеоттерча производственни участкашка 300, хIаьта Гудермесски района колхозашкеи совхозашкеи 400 халкъа тIахьожамхо оттаваьа.

Ачхой-Мартановски районнии комитето шоаш рейдаш еш гучадаьккхар лардe а ийца «Лермонтовскийн» «Новосельскийн» совхозий кулгалхошкеи специалисташкеи ладийгIар, хьувкъам чуэцачеи ялата доал дечеи цIенхаштта кхоачамбоацараш хилийтар бахьан долаш царна бехк а беш. Тахка а техка комитете бийцаб «Орджоникидзевский» совхоза халкъа тIахьожама группа болх а. Цу группа доакъашхоша совхеза кхацка баьхI рейд яьй. Гучадаьха кхоачамбоацараш ханнахьа дIадахар бахьан долаш совхозо ханнахьа чуйица даьккхар гуврахьа дийна кIа. ХIаьта хIанз балхаш дика вIаштIехьдаьха баьцадаараши, соми чубахьаш латт.

Гудермесски городской комитето «Дружба», «Гудермесский», «Новогрозненский» созхозашка яьча рейдаегIа цу боахамий директораша балха гучадаьха гIулакхаш дIадахара тIадерзадаь приказаш тедал.

Хьувкъам чуэцара кийчо ялаи из чуэцаш деча балхаштеи халданза тIахьожам лоаттабеш хиннаб Ачхой-Мартановски района «Ореховский», «Овощевод», Гудермесски района «Терек» совхозий халкъа тIахьожамхой. Цу дерригe аьтту балийтар Ачхой-Мартановски районага ка бола ялат доххара халкъбоахама план хIанзле тIехкхоачашъяйта. Ялат чуийца боалаш латт Гудермесски района механизатораш.

Цунца цхьана цIенхаштта кхоачамбоацараш да Ачхой-Мартановски районнии Гудермесски городскойн комитетий балха. «1975 шера хьувкъам чуэцилгеи юртбоахама культураш кийчъелгеи Iалашдара де дезарех» бола КПСС ЦК, СССР Министрий Совета сопам кхоачашбара шоаш оттаяь мероприятеш ледара кхоачашъю. колхозийи совхозийи халкъа тIахьожамхой цу балха юкъе хьинаре дакъа лоацаш хулга Iалашдац.

Группашта тIачIоагIбаьча районнии городскойн комитетий членаша, штате йоацача активо цар болх кIоарга тахкац, цаьоа эшача метте практически новкъостал дац. Из бахьан долаш дуккагIйола группаши посташи боагIача тайпара къовсам лоаттабеш бац ялат ца доадеш ханнахьа чуийца даккхара.

«Лермонтовский» совхоза халкъа тIахьожамхошта хIара дийнахьа гуш е зехьа ха йоаеш латташ хул укхаза ялат чуэца техника, автотранспорт, ялат дIа-хьа кхухьача хана из Iовхийташ доаду. доакъар лечкъаду. Цхьабакъда уж кхоачамбоацараш дIадахара оарцагIбоалаш бац уж.

Ачхой-Мартановски Гудермесски районий колхозийи совхозийи халкъа тIахьожама группаша леттIа тIахьожам лоаттабац хьаттаршкеи схладашкеи долча ялата доалу Iуналли мишта ду хьожаш. Де доагIар ца хьаккIашта шекара свеклана, баьцадаарашта, кхыча культураштa хий диллара. Ялат чуийца кхаш чах Iомакъа ца лаьаш. Цига ханнахьа шоалагIа юв культураш дIа ца ер. зяба лаьттан ца ахар. гIожеи мошеи доакъар Iалашделга ледара леладар довш багIа уж.

Ачхой-Мартановски районнии Гудермесски городскойн халкъа тIахьожама комитеташта дIахайтад ялат ца доадеши ханнахьеи чуийца даккхарах бола КПСС ЦК, Министрий Совета сопам кхоачашбара группаши постийи болх вIаштIехьбоаккхача цIенхаштта кхоачамбоацараш хилар. Уж декхарийла яьй лакхе белгалдаь кхоачамбоацараш дIадахара. Кхы тIа а де доагIаэ диза даогдац ялат ханнахьеи ца оадеши чуийца даккхара балхаш вIаштIехьдахара партийни, советски, боахама организацешта повкъостал дара беррига халкъа тIахьожамхой оарцагIбахара. ДоагIаб дукхагIа хьадеха деза шоай бехктIа ялат чуэцачеи цунна доал дечеи кхоачамбоацараш хулийтача гIулакхерча пахагара, специалисташкара.

Из беррига болх беча хана халкъа тIахьожамхой тохкамаш шеоа болхлойи колхозойи коллективашка дувцилга а массанахьа дIадовзийталга а Iалашде деза.

Городскойн районнии халкъа тIахьожама комитеташ декхарийла йола колхозий, совхозий группайи постийи балха кулгалделга тоаде, партеи правительстваи директиваш кхоачашъяра цар хьы а хьинарегIа къахьегардола гIулакх Iалашде.

КХОМБЕШ ДIААХИЙТА АЬШК

Промышленностен гIишлошъечеи аьшках пайда эцаран из кхомбеш дIаахийтарах хетаяь городскойн районнии комитетий председателашца инструктивни совешани яьй республикански халкъа тIахьожама комитето.

Халкъа тIахьожама Грозненски городской комитето городa беррига халкъа тIахьожамхой цу балха юкъебаха тIа а хьийхя Iаьшка кхомбеш дIаахийтара дола общественни хьажар чакхдаьккхар. Цига дакъа лоацаш хилар производстве хьалха латтачарех, рационализаторех, профсоюзни болхлоех, материально-техническа снабжене управлене специалистех. «Комсомольски прожектора» штабашкареи отрядашкареи вола 100 саг.

Из гIулакх мишта латт хьожаш хилар уж 10 министерстви ведомстви, 13 промышленни предприятеи гIишлошъеча организацеи.

Даьча тохкамаша гучадаьккхар дуккхача предприятешка царна лаккхехьарча организацешкара аьшк кхоадра енна заданеш йолаш йолга. Алхха СССР юртбоахама гIишлошъеча Министерство цаI мара яц 1972-ча шера денз хIара шера «Чечингсельстрой» треста аьшк кхоадара заданеш ца уттаеш. Ший аргIагIа цу тресто а юкъаш йола заданеш тийнаяд ший ведомствеча предприятешта.

Халкъа тIахьожамхой хьежача 13 предприятеех аьшк кхоадара шоашта оттаяь заданеш кхоачаш ца еш а 3 предприяти йисай. Царех я «Пищемаш» яха Аргунски завод, «Красный молот». «Трансмаш» яха заводаш, хIаьта ишта Нохч-ГIалгIай гIишлошъю управлении.

«Красный молот» заводе аьшка кхомбара план 3866 тонн йолча кходаьо 2065 тонн мара дац; «Трансмаш» заводе план 905 тонн йолча 370,2 тонн аьшк мара кходаьдац. шоай планаш кIеззига кхоачаш ца еш йисай Аргунски «Пищемаш» яха заводи Нохч-ГIалгIай гIишлошъю управлении.

Аьшк кхомбеш дIаахийтара заданеш кхоачаш ца яра кертерча бахьанех цаI да Грозненски металлосклада аьшк лоатталеча металлургически заводаш хьакхухьийта аьшка листаш эшшача бозамагIа сомал долаш ца хилар, вешта аьлча 6, 8, 10, 12 миллиметр сомал долча листай метта цар хьакхухьийт 14, 16, 18 миллиметрови листаш. Масала, 35ГС маркех долча 14 миллиметрови болата листай метта Макеевски металлургически заводо хьаийтар марка 5 йола 16, 25, 28 миллиметрови листаш.

Цу тайпара шоашка дала заказаш теркал ца деш болат хьакхухьийт Енакиевски Череповецки металлургически заводаша а. Цу гIулакхо предприятешка болат кхычахьа хьийцаш ха йоайт, цул совгIа кхом боллаш из дIа ца ахьийтача а ялац уж.

Ишта «Красный молот» завода республика кхыча предприятешца хувца дийзар ца 107,6 тонн болат эшшача бозамагIа сомал долчох. Из деш ха ца йоайича ялайзар завод. хIана аьлча кхыча тайпара хилча дикка лаьгIлургьяр арахецача продукци дикал.

ХIаьта Воровске цIерагIча Мелитопольски заводо чоьна йоккхача диаметра турбаши хьа ца яйташ йисача Аргунски «Пищемаш» завода ший продукци дуккагIа прокат дIа а дехийташ хьае йийзар. Цудухьа цу тайпара моттигаш нийсъелча дуккагIйолча хана организационно-технически мероприятеех а пайда балац.

Халкъа тIахьожамхоша даьча тохкамаша гучадаьккхар аьшка производствени доацарча гIулакхашта дIаухийтилга. Масала, карташ, ший доаларча гаражаш, коа наIараш, тIаьш, кхыйола хIамаш хьаяра. Да воацаш санна мукх дуаш дукха аьшк ул «Трансмаш», «Красный молот». цIенош дуккхий панелаш арахецача Аргунски комбинате, аьшкабетонни конструкцей Грозненски заводе. кхычахьа.

ЦIенхаштта кхоачмбоацараш ца цу заводашка хьаухийтача аьшка продукцена учетеча а. Оприходовании счетагIа ахча дIададари массаза нхар мотеоретически къоастадаьач далалах цу. ХIаьта цул долаш дола дозал дуккха кIезигагIа хул. ТIаккха продукци хьаяра аьшк даьм санна бозамал совгIа «дIаахийта» дезаш хул.

Халкъа тIахьожамхоша гучадаьккхар шоай заседанешка дийцар халкъа тIахьожама республиканскии Грозненски городскойн комитеташа. Кхоачамбоацарех дао дIахайтад партийнии советскии организацита.

Кхом беш аьшк дIаахийтара дукха теркам тIаухийт предприятешка йолаш йолча халкъа тIахьожама постацеи группашеи.

Ишта «Красный молот» завода халкъа тIахьожама группа (группа председатель — Шемякин Б. Ф.) халданза хьожаш хул аьшк кхомбеш дIаахийтар заводе мишта лел. Цу гIулакха кхи-ханнахьа рейдаш ю укхаза. Гучадаьха кхоачамбоацараш дIадахара администраце приказаш арадоах. Царех яздu «Машиностроитель» яхача дукха тираж йолча заводской газета тIеи цехашкарча пенгазеташ тIеи, халкъа тIахьожама группа стендаш тIеи.

Дика болх бу 1200 сома маьха аьшк кходе гIо даьча «Пищемаш» яхача Аргунски завода, 162 тонн аьшк кходаьча Нохч-ГIалгIай гIишлошъяра управлене халкъа тIахьожама группаша.

Ишта ше чакхдоахача гIулакхашца белгалъяьннай «Автоспецоборудование» яхача завода халкъа тIахьожама группа а (группа председатель — Пуличев Б. И.). Цу группа гучадаьккхар заводе оприходовани янза 5 тонн аьшк хиннилгеи производственни доала заказаш укхаза кхоачашдаьлгеи. Халкъа тIахьожамхой материалех балхара дIаваьккхав цеха начальник Гейнисман. тоадир аьшка учет яра из кхомбеш дIаахийтари гIулакх.

Цу тайпара шоай болх дика беш халкъа тIахьожама группаш кIезига яц республика кхыйолча предприятешка а.

Партийни организацеша, предприятей коллективашеи халкъа тIахьожама органашеи цхьана къахьегарах республика дуккагIйолча предприятеши гIишлошъеча организацеши кхоачашъю аьшк кхомбеш дIаахийтара заданеш. Цу гIулакха шоай теркам дIахо а лаьгI ца беш тIаухийтаргба республика халкъа тIахьожама органаша.

И. БАШИРОВ,
Д. МИЗЯКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР халкъа тIахьожама комитета инспектораш.

КАЗАХСКИ ССР. «Казнефтегазразведка» яхача Гурьев управление Прикаспийски мехкадаьтта ломуча экспедице буруваттераш яхье баьннаб КПСС XXV съезда балха болх накъабахара. Хьалха ваккхаьлолча буровой мастера коммуниста Джукаев Зарифа бригада. Цо хьогехьа а рапорт деннад мехкадаьтта ломуча скважинаш гардара пхе шера план кхоачашъена. Бригада Дзайлова (Урал хи дацира) участка дерцхча ченашкара мехкадаьтта лохаш я.

СУРТА ТIА: З. Джукатаева бригада чденаш вахта чакхъяккхуш тIехьарча. Аьрда аьттехьа — П. Сарсенгалиев, К. Тлеибергенов, С. Абдрахманов, З. Аманбаев, Б. Мустафин.

Г. КОШКИНЦЕВА сурт. ТАСС фотохроника.

СОВГIАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

Планови заданеш социалистически деккхарш кхоачашдеча эггара тIех хьоккхамаш долаш къахьегарах СССР Лакхчеьарча Совета Президиумо совгIаташ деннад СССР мехкадаьтта промышленноста, СССР мехкадаьттан газан промышленноста предприятешхьалъеча Министерства, СССР промышленни гIишлон хьалъеча Министерства, СССР юртарча гIишлош хьалъеча Министерства, СССР гIишлон материалийн промышленноста Министерства предприятийн организацейн производствени участкийн мастерийн группана.

КЪАХЬЕГАМА ЦIЕЧА БАЙРАКХА ОРДЕН

Коробов Виктор Матвеевича — Октябрьски бурав деттара балхий управлене воккхагIволча бурвовой мастера.

Монахов Михаил Михайловича — «Малгобекнефть» мехкадаьттан гази йоаккхача управлене скважинашта капитальни ремонт яра волча воккхагIволча мастера.

Солнышкин Дмитрий Семеновича — «Старогрознефть» мехкадаьттан гази йоаккхача управлене скважинашта лаьтта кIалха ремонт яра волча мастера.

«ЗНАК ПОЧЕТА» ЯХА ОРДЕН

Астамиров Султан Гагаевича — «Севкавнефтегазстрой» объединене механизаце управлене мастера.

Гайпулов Аагат Халиевича — Нохч-ГIалгIай гIишлон управлене № 7 йолча гIишлон-монтажни управлене мастера.

Мальсагов Гериxан Идрисовича — «Севкавнефтегазстрой» объединене № 7 йолча гIишлон управлене мастера.

Резванов Руслан Ахмедовича — «Чечингсельстрой» треста № 920 йолча дIа-юха лелача механизированни колонна мастера.

Снегирь Владимир Петровича — Старогрозненски бурув деттара балхий управлене бурвовой мастера.

КЪАХЬЕГАМА СИИЛЕН III СТЕПЕНА ОРДЕН

Хантемиров Галиндзян Шакировича — Малгобекски бурув деттара балхий управлене буровой мастера.

«ЗА ТРУДОВУЮ ДОБЛЕСТЬ» ЯХА МЕДАЛЬ

Калюжная Антонина Ивановнайна — «Чечингупстройматериалы» производствени объединене № 2 йолча Грозненски гIишлон материалийн комбината мастера.

Феклинцев Дмитрий Петровича — Грозненски аьшкбетонни конструкцей завода мастера.

Яковлев Владимир Ильича — Грозненски бурув деттара балхий управлене оборудованеш тен скважинаш чIоагIъеш волча мастера.

«ЗА ТРУДОВОЕ ОТЛИЧИЕ» ЯХА МЕДАЛЬ

Полешников Василий Петровича «Сунжанефть» мехкадаьттан гази йоаккхача управлене мехкадаьтта кийчдараш дIачудеттарал йолча участка мастера.

Мусаев Данил-Бек Эльшевича — Нохч-ГIалгIай гIишлон управлене № 1 йолча гIишлон-монтажни управлене мастера.

ДИКАГIБАРИЙ ЦIЕРАШ ЙОАХАШ

Грозный станце вагоний дикагIвола осмотрщик лоархIаш ва Вакуленко Петр Иванович. Шийна професси тIехдика караерзаяь волча цо хьежа чакхъялийтай эзараш вагонаш, цхьа кхоачамбоацар дисадац цун ца гуш, дIа ца доаккхаш.

ВIашагIтеха мовхьаш кхуxьа поездаш цо а цун новкъосташа а сиха кийчъю гаьнача рейсашка яха, кхача езача ца йохаш дIакхоачаргхилара тешал а ду. Ийслагlча пятилетка тIеххьарча шера тIехдика производствени хьокхамаш даxарах П. И. Вакуленкона «Къахьегама сийлен III степена» орден еннай, машиннаькъахочун Ерригсоюзни ди тIакхоачача деношка машиннаькъа грозненски отделене кулгалхошеи райпрофсожа президиумеи «машиннаькъа грозненски отделене вагоний дикагIвола осмотрщик» яха цIи елар цунна.

«Къахьегама Сийлен III степена» орден елар промывочно-пропарочни станце оборудованена ремонт еча слесара Эздиев Мусайна а.

* * *

КПСС XXV съезда доккха къахьегама совгIат кийчдеш ба грозненски цистернаш юлараш.

Съезда хетадаьча къахьегама совгIатий фонда чотах хIанзале планал совгIа 10770 цистерна цIанъяьй цар. Цистернаш цIенъярга дIабода мах лохбар, къахьегама овсарле лакхъяр, материалашта, расворителашта, Iанара, электроэнергена кхомбарах 20 эзар сом кходаьд промывальщикаша.

ЧIоагIа безаме цIераш йоах укхаза производстве хьалхалаттача промывальщикий Алиев ЯрагIе, Выпришкин Дмитре, Саварин Григоре, Бибулатов ИбрахIима, Ясаков Мусай, иштта кхычар. Уж ба социалистически яхье хьалхалаттараш, хIара дежурствагIа планал совгIа — 6—10 цистернаш цIенъю цар.

* * *

Грозненски машиннаькъа узле атта сиг хургвац вагонии депо автоконтрольни пункта слесарь Тихонов Григорий Кузьмич ца вовзаш. Григорий Кузьмич кагирхой наставник, цар доттагIа ва. Вахара йоккха опыт, лакха балха говзал йолча цо шийна специальность Iомаяьй 47 сага. ХIанз уж а лакха квалификаци йола, шоай болх бовзаш а безаш а бола болхлой ба.

Автоконтрольни пункте эггара хьалха балха баьхкар Начхоевгlар ши воша: Русланни Iийсан. Кагийча наха производство фуй хаьар. Григорий Кузьмича шийна тIаьйцар царна балха говзал Iомаелга. Дукха ха, ииз дIабахийтар цо царга.

ХIанз уж автотормозни гIулакх дика довза специалисташ ба. Iийса Грозный станце автоконтрольни пункте бригадир Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутат ва. Укх шера дийша а ваьнна вагонни боахама техника диплом хьаийцар цо.

Начхоев Руслан подвижни состава автоматически тормозни чоалханеча воздухораспределителашта ремонт ю лакха квалификаци йола слесарь ва.

Г. АНОХОВ.

КЕРТТЕРА ДЕКХАР

Паччахьалкхен плани социалистически деккхараш ханал хьалха кхоачашдара яьржача социалистически яхье дикка доккхий толамаш карагIдаьннад назрановски трикотажни фабрика коллектива. ПланагIа ворхI бетта 2520 эзар сома маьха продукци маьхала яккха езача 2818 эзар сома маьха продукци маьхала яьккхай, планагIа 2520 эзар сома маьха товарни продукци арахеца езача 2684 эзар сома маьха арахийцай, планагIа 2580 сома маьха валови продукци арахеца езача арахийцай 2719 эзар сома маьха.

Иштта дика производствени болх вIаштIехьбоаккхача доккха дакъа юкъедихьад фабрике дукха организаторски, политически болх дIахьоча предприяте партийни организаце.

Цехови партгруппашка хиннача отчетно-хоржамий собранеша хьахьеккхар коммунисташ чIоагIа хьнар айдаь доккхийча къахьегама толамашца вай парте XXV съезда пакъабаха кийча хилар. КПСС XXV съезда сийленца пакъабахара тIайийнача деккарашка керттера теркам тIабохийт производства эффективность лакхъяра: къахьегама овсарле лакхъяра, фондах хьабоала пайда совбаккхара, продукцега дIабода мах лохбара, арахеца продукци дикагIа хилийтара. Иштта, шу доладелча тIоне къахьегама овсарле лакхъяра план 107,9 процент кхоачашъяьй фабрика коллективо. ДIадахача шерацa нийсдича къахьегама овсарле 28,8 процент лакхъеннай.

Уж доккхий толамаш доахача масал хьокхаш къахьег коммунисташа. Царна юкъе я НГIАССР Лакхехьарча Совета депутат заправщицалла болх беш йола З. Д. Барахоева, вязальни машинашта ремонт еча мастера гIонча, КПСС Нохч-ГIалгIай обкома член З. А. Орцханова, фабрика парторганизаце бюро член, слесарь А. Б Копархоев, иштта кхыбараш а.

Фабрике хан-ханнахьа хул доллача хIаман кхомбарга хьожаш йола рейдаш. Производства отходех бахача наха эша товараш арахец.

Укх шера хьалхарча ялх бетта производства отходех арахийцача продукцех 66 эзар сома маьха продукци маьхала яьккхай. Цу дерригне вIаштIехьдалийтар тха цхьан сома маьха арахецача товарни продукцега дIадодар 1970 шера ялх бетта дIадахачунца нийсдича 18 кепиг кIезигле.

ТIехь-тIехьагIа дикагIа а хул фабрика коллективо арахеца продукци. Укх шера июнь бетта Нальчике хиннача РСФСР художественни Совета хьажаре 1976 шера тха фабрика коллективо арахеца лаьрхIача изделеша кхоалагIа моттиг яьккхар. Укх шера трикотажни изделей 19 модель хувцаргья. Царна меттал арахеца йоллергья кердача моделех йола тIехдика изделеш. ХIанзалехьа хийцай 13 модель, юхейнса ялх модель а шу чакхдалалехьа хувцаргйолаш я.

Б. ГАГИЕВ,
Назрановски трикотажни фабрика парторганизаце секретарь.

ЛИТОВСКИ ССР. «КПСС XXV съезда — хьинаре къахьегам» — цу тайпарча девизагIа яхь йоаржаяьй Вильнюсски радиокомпонентий завода комсомольцашеи кагирхошеи. Предприяте 1200 гаргга комсомольцо пятилетка тадани хIанзехьа ханал хьалха кхоачашъяьй.

СУРТА ТIА: сборочни цеха дикагIа ярех йола радиомонтажница, коммунистически къахьегама ударница Гараева Надежда.

А. ПЕЛЕНИСА сурт. ТАСС фотохроника.

ЛОРАДЕ ЮКЪАРА РУЗКЪА

ХIара сага деша, къахьега, иразе ваха шерра наькъаш хьадийллача вай мехка общественни строя лардаша хир хоададаь дIадаьхад къоалаш дар, социалистически доалахьен тIакхувдар санна дола дIаяхача замах юхедиса нийрча гIулакхаш хьахилара объективни бахьанаш. Цхьабакъда дида лийта бокъо яц цхьабола тIехьабиса кхетам бола нах вай юкъарча рузкъах ка етташ баха гIертилга.

Цу нахаца хадданза къовсам лоаттабу партийнии советскии органаша, милице, прокуратура, судо, хIаьта иштта общественносто.

Къаьстта лакха ба цу бехктохкамерча гIулакха юкъе общественносто лоацача даькъа лоархIам. Тайп-тайпарча общественни организацеша, халкъа тIахьожама группашеи комиссешеи, къаьсттача наха гучайоах лечкъораш ду моттигаш, бе боагIача органашка хоам бу халкъа рузкъа кхом ца беш а харцахьа а дIаахийтарах. Цу дерригне дика гIо ду уж кхоачамбоацараш а уж хьахулийта бахьанаш а дIадахара.

Сенца дувзадений да социалистически доалахье лораяра паччахьалкхено селлара йоакхо яр?

Укхаза керттердар да вай Даьхе йIаьхийн ииз болаши хулийтар, советски наьха дерригa хьашташ диззагIа Iалашдайтар вай юкъара рузкъа — социалистически доалахье хилар. Цун тIакхувдараш эггара хьалха паччахьалкхен ииз бохабе гIерт. Цул совгIа цар телхаю къахьегарга хьежжа рузкъа дIа-хьа декъарах латта социалистически принцип, вешта аьлча къа а ца хьегаш общества хьадаьчох бахаш ба уж. Халахете а, цу тайпара нах вай республике а ба.

Уж, массаза яхар мо, цхьаннахьа къа ца хьегаш, балха бале а цунах шоай зуламаш къайлакхахьара хIилла лелаю нах ба. Царех ва М. М. Сатабаев. Лаьца ваьллачара мукъаваьлча ше хьалхагIа даьчох дехке а ваьнна берригача наха санна хьаьнала къахьега уйла хилaнзар цун. Вахара аьттув хетар цунна паччахьалкхени бахача наьхен рузкъах ка еттарах. Иштта 1973-ча шера 25-ча феврале бийсана Шаьлара № 54 йолча тика чура 300 сома хIама йихьар цо. ХIаьта цу шера 8-ча марта Шалински района Мескер-Юртара Аргунски райпо № 2 йола ларек хьа а яьста цу чура 368 сома товар лочкъадаьд. Уж зуламаш дарах дукха ха яккха лаьца чувалла суд йир Сатабаевна.

Кхы цхьаькха а масал Х. С. Лабазанови А.-М. Хаджимагомедови кьона нах ба. Дуккха дукхагIболча вай кагийча наьха санна къахьега а деша а шоай торо йоллаше а кхыдар хержар цар. Царна дезаденнадар «етта» вахар. ХIаьта цу тайпарча вахара наькъаша суцага кхоачабир уж. Хахьочо С. К. Керимова шийн болх леладара барах 1974-ча шера 17-ча октябре Наурски райпо культмаге чу а баьнна цигара 3351 сом мах бола хIамаш лочкъайир цар.

Кхы а кхерамегIа зулам да Сунженски района С. М. Кирова цIерагIа колхоза спорта методист хиннача Зурначева даьр. Тайп-тайпарча спортивни мероприятешта эш яхаш лоацача юкъа 10000 совгIа сом колхоза ахча лочкъадаьд цо. Колхозе физкультурен спорти дегIайоалаяра цу методиста даьр тамаш я-кх дукха дале. Цхьабакъда цул кассе-м жийпа юкъе ийккхача берзо дер даьд цо. Из хургдацар колхоза кулгалхой ледара хиннабецаре.

Цу тайпара масалаш кхы а кхувла йиш йолаш да. Цар хьахьокх цхьаболча наьха саккетам чура тIехьайнса уйлаш дIаяхара тIаберзабаь болх мабоагIа массанахьа ца белца.

Ш. АУШЕВ,
Нохч-ГIалгIай АССР прокурора помощник.

МЕКСИКА КIА — ТУРКМЕНЕ КХАШКА

Геленов Амана тIаьръюкъе дадар кIна доккхий фийсаш. БIаьха никъ баьб цар — Мексикера Туркменски республика столице Туркменски лаьтта леладара Iилма - тохкама института доакъарийн ялатийн агротехника отдела заведующе экспериментальни кхай тIа гурахьа дIадийра мексиканскиsортех дола кIа. БIаьсти кIа фийг бизача хана опытни кхай тIа каст-каста аха баьлар колхозий кулгалхой. Царна дезаделар гаьнарча мехкара денар, бакъда берригаш а кIа мел дерга хьежаш бар.

Цу хьалхарча шера дикагIа хьувкъам белар Сиете серрос —66 яхачо — гектара тIара 50 центнер. Вокх, 1971 шера спыта лаьрхIа из дIадийра моттигерча колхозашка. Мексиканскиkia Iаггара дика даьлар, 50 центнерал совгIа кIа даьлар хIара гектара тIа.

— ЯлхлагIа шу да кIия цу сортага тхо хьожаш дола, — дувц Геленов Амана. — Тханцига, экспериментальни базе ше дика хилар гойтад цо. ХIанз тохкамаш деш, из дIадера дикагIа йола ханаш белгалъеш да тхо. Мексике, шийн даьхене, из дIадувш ма хиннадий бIаьсти. Оаха гурахьа дIадув. Колхозашта эш дIадера нормах, хий тохара режимахи удобренеш мел тоха езарахи йола рекомендацеш. Укх шера чаккхйоалаш я опыташ, тIаккха института йиш хургья кердача ялата культура сортовой агротехниках рекомендацеш яла.

Мексикански кIии цу сорта теркам тIа хIана бахийтаб советски Iилмахоша? Вай мехка долаш ма дий производстве шоаш дика долга хьахьекха, Туркмене хьалашка дика хьувкъаш долча кIии даьхен сорташ.

Хи лоаца бола сорташ, хIаьта иштта да Сиете серрос — 66 яха кIа, ялата боахам интенсивно лелабе йиш хулийташ да, — йоах Геленов Амана. Из Iодижац, кхычарга диллача сихагIа кхач. Тха лаьттан-климатически хьалашка кен кхаьча цхьа кIира доаллаше кхач из, хIаьта даьхен сортех дараш ши кIира даьлча мара кхачац. Ялат лоацача хана чуийцача мукъадаьнача лаьтта хьажкIаш дIае йиш я. ХIаьта хьахьекхад силоса лаьрхIа а ялата лаьрхIа а уж дIае йиш хилар.

Цу цхьан ханна мексикански кIа экзамен луш да Паччахьалкхен сорташ тохкача сете. Туркменски ССР-ча Госинспектура ялатий - культурашта йолча йоккхагIча агронома Кудимова Ларисас дувц, Сиете серрос — 66 сорта диъ шера даьча тохкамех хьахиннар:

— Ялатий культурай доазол арахьара сорташ тохкача участке Сиета серрос—66 дика хьувкъам беннаб — диъ шера юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 66,4 центнер. Цу тIа а цох яь маькх цIи хезача вай Безостая-1 яхачох яьчул воrIa яц.

Туркмене цхьайолча зонашка укх шера районированни яь да Сиете серрос—66, хIаьта из леладу доазоьаш шерлуш а доагIа. Тахан республике дIадувча кIих ялхлагIа дакъа из да. ХIаьта а Госинспектура цу сортах юххера заключени еннаяц, тохкамаш дIахо деш а да. ФуннагIа а хила ма мегий. Иштта, дIадахача шера дага а доацаш шелал эттар. КIии керда сорт тайп-тайпарча ханашка дIа ма дийнадарий. Аьттув боалар «мексиканка» октябра тIеххьарча ах бетта — ноябра хьалхарча ах бетта дIадийнача болахамий. Цо дика лайра 12—14 градус шелал. ХIаьта цу сорта кIа хьалхагIа — сентябре — октябрь болалуш дIадийнача шелало толхадир.

Малкис МИНА. (АПН).

Сурто бехк бу

Укх сурта тIа вайна гучча тайпара нийрча гIулакх ла город Грознерча Мичурина поселкерча Гойгова улицагIарча цахаддаш нах чуухача тикана хьалхашка латтар. Укхаза сеца латтача догIан хила гIолла кога берзана, настараш хьалхьекха мара дIа-юха баха йиш йолаш бац нах. Цул совгIа дукха догIа диллача укхазара чухьедача хиво сатем боабаьб гонахьа бахарий, хIаьта сайрийна арахьара тIавоагIачоа ушалашка кхаьчача санна хетадолийт бIел делла Iехача пхьидаргаша.

Мишта хьахиннай из «ушал». Цу хаттара жоп луш укх тайпара язду редакце сурта тIа гуча тикана гоннахьа бахараша:

— Иттех шу хьалха из хий дIаахийта турбаш ехкаяр Горзеленхоза тресто. Турбашка хий дIачудахийта даьккхача харша нувхаш дIакхувс укхаза бахача цхьаболча наха. Цу нувхашa а чуухача колдо а хьалдуз харш, дIакъовл турбай Iургаш. ТIаккха беррига никъ дIа а лаьце дIаотт хий, совдаьннар бахача наьха коашка чухьад. Цу гIулакха оарц даха Октябрьски райисполкоме иха когий кIийлеш лаз тха. Оаха дIадувцачунга ладувгIар мара цу гIулакхах хIама деш бац уж. ХIаьта пхи шу совгIа ха а я тхо цига уха.

— Хьамсара редакци, хIанз хьо оарцагIа ца йоале укхаза даха йиш йолаш дац тхо, — яхача дешашца чакхдоал цар письмо.

И. ПЛИЕВА сурт.

М.-С. ПЛИЕВ

«ХАЛА УРХЕ»

(ИШТТА ЦIИ ЙОЛЧА РОМАНА ШОЛЛАГIЧА КНИЖКА ТIАРА)

ВIАШТТА шозза Iаьхача къажа-къайго сомаваьккхар Зейнал. КIал феота а тесса воа уллар из тIера баракъа дIа ца доаккхаш. Эггара хьалха леогашка деоа Эсо ду тата. ТIаккха гаьнаш каглуш санна хийтар. Кхувоча юххе йокъаеча кеода йол кIал а йилла тхьайса уллар Iази. Дийна доллаше фуъ чуоссаогдолаш шерра йийлла яо цун баге. Зейна оагIора воаллача хана бIаргIабелла цIелг гуогбоацаш баьде хиина Эса чIоже хIаца сийрдаяьккхар доамал цхьан кхай дIоаххал хьаллакхбенна бетто. Баьта тIара гаьний гIаьнец тIара дотув санна лелао тхьба тIадемаш. ВIаммита бIаогa хоалоpа еннаяла йоалла яьна кIалхара цIи.

— Iази! ГIатта, — оаллаше «ХIай!» аьнна ураликкхар Iази.

Даа хIама шелленна хургда хьа, — аьлар Зейнала.

— Ой — аьлар Iазе, — ма чIоагIа кхеравир-кх Iа со. Ишта а уллар со во гIа гуш.

— ГIанахьа дайначоа-м сатохаргдар вай, сомагIа ца горе. Мотт миштаб хьа? — хаьттар Зейнала.

— Кхы вIаштIехьа-м хьалхагIа а мича бар ер, — аьлар Iазе, цIи тоас кхувоча хаьшк а хьекхаш.

— Толаш йолчахь тIеотача, татана дикка накъзвахар Зейнал. Белгалаболча нажа хена юххе сецар из. Цу хена юхе кхаьчача совца деккхарийла вар бийсана толаш йолчахь воагIа моллагIа гIашло, говра баьри. Цига хьалтIаккхоаччаше юхаэзар цар шоай говраш.

— Малаш шо?! — хаьттар Зейнала, хена тIехьашкара топа юхь хьа а къедаеш.

— ХIа, Зейнал, хьо ва из? — аьлар Зоврабика, — Ассалам-Iалайкум!

— ВаIалайкум-салам, маршa а доагIалда, — аьлар Зейнала, — Увайс хIана вац шуца?

— Патоула тIа а нийсленна вIашка еттача чов хиннай, — аьлар Хьадриса.

— ЧIоагIа хиннай?

— Аьттига пхьарса голинг дIайохийташ-м хиннай. Долле, — аьлар Зоврабика.

— ДIайоае цIи! — аьлар Дудара, кхувоча йоагача цIерах бIарг кхетташе, — Господа! Цiилеторгн гIаьлен ца сагар дех.

— Хьо ма чIоагIа кхер, ва Дудар, — аьлар Зоврабика. — укхазахь хьалваьннар-м цу Эсо ловзавеш юхахьоргва хьона.

— Зоврабик, сайх кхераш дац аз дувцар. е хьох кхераш а дац. Сона-м хов, хьо укхаза лалара ца вагIилга, — аьлар инарала. Инарала чин-мДеникина деналар цунна, Экажкъонгий-Юрти Сурхотlен йоагае гIо дарах. Бакъда, дуккханешта ховш дацар-кх из маларра. Долчча бесса из дIахайча-м Зоврабика ше а жIов дIаяккха мегар Дудара а цуначa новкъоста а.

Эсалча нахах саг вацар Зоврабик. Шийн хана дукха тIем тIа лаьтта а тIем тIа вахале къоалаш царах эбиог ваьнна дукха ведла лийнна а вар. Империалистически тIем тIа дото жIаог а доаккхаш белгалвалахь ведла леллаше яь хинна итт шу суд дIа а яьккха, «дикий дивизе» командира бокъо елар из лакхе. Дийнавеце а энсара чин а денна доттлой лохера командир вир Зоврабиках.

Петрограде гIайтта хиниз болхлой тоIабе я ца туташ «дикий дивизена» хинна гIалгIай полк цIайийвзачул тIехьагIа къорIах дувнаш а диаь шерIан полк йир цох. Цу хана эскадрона кулгалдеш вар Зоврабик. Деникина дукхьал а мaйра лийтар из. Цхьабакъда, цул тIехьагIа Советски Iаьдала моастагIа хилар. Каьхат а е мотт а ца ховш волча Зоврабика шийх тIема стратег тарвелар. Паччахьа инарлашеи дыьна даьшеи дувначоа тIахьа а ваьнна массехк зулам дир. Дехкеваьннача хана юхахьежача хайра цунна, тIехьашкахьа шийна шикъ боацилга. Соз кIоарга дIачувахавар Зоврабик. Цудухьа, хIанз а цIагIертар из къзрвала ца туташ. Из наI вацар, ше моргаш корабоагIар цунна тоъала.

Лампа ца эшаш дийнахьа санна сийрда яр хоа.

— Бань тIа Iооттаде Iа, Iази, даа хIама, — аьлар Зоврабика.

Лахчан оарвхо чу шоттa дулхи жуврах яь хьалтIемаша Iочу а екха, юккъе хьонка бердIа чуболa кад оттабир Iазе.

— Господа! — аьлар Зоврабика, — Сона чIоагIа новкьа да, эша деззача бесса шо тIашца а шоана гIулакх де а сай вIаштIехьадоацаш. ХIаьта а дика хет сона шо сай тухархкаскалах кхеташ. Фу моргъя саш, коньяк е къарахъ? Дударв вожи вIаши бIарахьежар.

— Генерал, дикагIа малагIа хет хьона? — хаьттар Дудара.

— Сона дукха хана дез дицденнад эрсий IаьдалагIа мела. Цхьаша бIаь коньяк моргда вай. — аьлар вокхо.

«Хьо ва-кх ер. Россе мел йола ГПУ оарцагIа яьккхар. Кертах кIай мосаш йоахке а бIаргаш-м довзаргдолаш да» йоахар Зейнала шийн дагахьа.

Коньяках цхьаша къуог бIа йистхилар Зоврабик.

— Дудар, дIа-м ма ухий шо, Сенна ух шо? Мехках а хаькьах а даьлча малагIа дуне ца оаш дуваргдар?

— Со юхавоагIаргволаш ма ва водий. Зоврабик. Аз даьлах дув бувъ хьона, со юхаккхаьчача укх лоамех Советий Iаьдала духьалара гIанаш-м хургхиларах, — аьлар Дудара. Зоврабик велавелар.

— Вела-м вела хьо, эскадрона а ца телаш полка-м хьагIа тевгда Iа амар тIаккха! Дивизена тела а ма мег. Увайс, къаьста новкъа да. Мела ма виталахь из. Со юхаваица лора а ве.

— Кулг доацар ма дий цун. ДIавитача а теххабе бала мара цох хила хьона тIехьале а яц, — аьлар Зоврабика.—Цхьабакъда Iа юхавоагIаргва яха-кх-м со тешац.

— ХIана тешац хьо.

— Шун юхалакха уйла дIаре дезал а йийца водаргвацар Висан-Гиои.

— Ше дIавахача юхебигача дезал хьувзабар кхераш бигаб цо.

— Iа хIана бигац хьайбараш?

— ТIехьа да хIанз.

— Дудар! Хьо инарал вале а дала ше сигалара лаьтта воссаваь овлаъ вале а ях аз, хIанз хов сона халкъа духьа шо ца лайиилга. Оаш лийхар шоашта бола аьттув ба. Из аьттув байналга хайча Висан-Гиои а ведар хьа полковник Беки а ведар. царна тIеххьа хIанз хьо а вод. хьай са кIалхардаккха. Дезал а сесаг а йита ТIахIинмолла а веддав. Бакъда, со воларгвац. оаш чул дуккагIа коммунисташта айса зулам даьдале а.

— Фуд Iа даьо? — аьлар Дудара.

— Азен? Коммунисташ, комсомольцаш бовбаьб. цIераш етташ уарагIа яхийтад колхоза боахамаш. Машинаш йохаяьй, банкаш кхихьай! Бакъда, водаргвац. Сай даьй баьхача лаьтта юсаргья са тIеххаш...

Дудара тоъала ха яьккхар йист ца хулаш. ТIаккха аьлар:

— Iа мел даьо сега а сега бовш бола тIоа санна леогIа Зоврабик. Оаха дIадийна фу хIанзачул тIехьагIа дуккха шераш даьлча а тIалувогда. Даламукъалахь хьувкъа а хьузкъаогда. Из дитал. Сона дала ахча дий хьога?

— Фу ахча? Советски ахча-м да.

— Из да-кх сона дезар а, — аьлар Дудара.

— Сенна деза Iа хьовале-м лугда.

— Доазол тIехдовла дезаций тха? — аьлар Дудара. Доазол дIадехьадаьлча советски ахчах дошо ахча хьаэца йиш йолга аланзар цо.

— Мел деза хьона? — хаьттар Зоврабика.

— Iа хьа мел лу, — велакъежар Дудар. Гучаьлар Iаьожьенна цун хийоа цергаш. бетта сердалга къьгар лакхе теха массехк доше коронка.

— Сога-м вагон йеззал да хьона ахча, доьхьалургдий хьога? — аьлар Заврабика. ДогIийккхар цун цу сагах, товмвелар. «Къонах вац хьо!» аьлар дагахьа.

— Цхьа бIаьзза-бIаь тума хилча кхоачамхургбар сона-м. — аьлар Дудара. ТIаккха хайра Зоврабика, доазол дехьа а ког хийцна Дудар ваха уйла йолаш волга. Цо из аьннадецаре ахчах дизза дола гаьла цфона хьалхашка Iо а оттадаь «ДIахьо шоашта мел деза!» ала веннавар Зоврабик.

— Малав укхаза ахча Iодилла вагIар? — аьлар цо. — Тхоашка мел хиннар оаха Гуржегlа дIадихьад гергаш эца.

— ХIанз сона дала ахча доацаш ва, хьо? — аьлар бос дIа а баха дакъаш сибате вийрзача Дудара.

— Да даьра, ши-кхо бIаь тума ахча-м. Цунах хьона гIулакх хуле.

— Хьадал из а! — аьлар Дудара. — Аз-м юхалургдоацаш яхаш хьона.

— Маца? Мийзан тараз озача вIашагIкхийтачеа? — велавелар Зоврабик. Хьал а гIетта тола чу вахар из. Массехк паччахка йоаллар цун бе юхавоагIаш.

ХIама диаь баьлча Дудара аьлар:

— Генерал, салоI вай? Е Iо а ца дувшаш долх?

— Наькъа сешца воалаш Iаьдал да са. Шиц сахьата са а лелa. гIоатттаогда вай. — сахьата тIа хьежар из. шийттанел тIехьагIа шиъ даьннадар.

— Зоврабик, Iа доахаргдий тхо накъа? — хаьттар Дудара.

— Шун говрашца даха йиш мычай. Сона гIаш лела я магац. Хьадоисеи Зейналеи дIадугаогда шо. Хевсурий лоам тIа кхаччалца. Цигара шоаш дIагIоогда. — аьлар Зоврабика.

— ЦаI-м хIаьта-вета а ва веза тхоца ГуржегIа кхаччалца.

— Сенца?

— КIийлеш тIа нийслой а мича хов.

— Цуд совгIа хIамаш а ма йий шуга-м. — аьлар Зоврабика. — Увайсе меттел дIавига хьайца Зейнал. Хьадрис-м вовгIаргвацилга ховра сона. — Зоврабика хацар, тхьоврехь доцох бизза бола тIорма Хьадрисса Дудара гале чу беллалга а цунца ваха цо бaрт баьлга а. Зейнала къахийтар цох. Цхьан хана цун хинна уйлаш яр Зоврабика а. Башхало цаI мара яцар: Зейнала цIаккха а хийцарцар саг ве уйла. Цу даькъе Зоврабик кулга бIехвенна ваьнавар. Моза бувш мо мара хетацар цунна саг вувш. «Пхьида чIоггал мара хьаькъал дац. Зоврабик, хьа а. Хьо морг со а вар, ХIанз хьона де са новкъостал а дац. Баркал хилда са даьна. Хьанна хоз, цу хана цо IаьдалагIа дIахеннавецаре хIанз сох мала хиина-хургвар йоахар Зейнала уйлаша. ТIаккха Зоврабикага цо аьлар:

— Зоврабик! Са дагаогдар а ца ховш Iа ма атта бутийт сога се ваь мохк.

— Хац сона-м. чуваха цIа а дог даза да а хьа воацандаь яхар аз-м. Бехк ма баккха. — аьлар Зоврабика.

— Цунах а Iа сона Iоттар е езаш хIама дацар. Зоврабик. Дас даьо шийн хьаькъал дIакхоачар дар, аз лeладер сай дего къоабалдаьр да.

— Дитал из хIанз! — аьлар Хьадриса. — Сел кIоаргде дезаш а дегабуамаш де дезаш а хIама дац, шо совце.

— Iа фу юац! — аьлар Зоврабика. — Хьадриса дешаш цунна дIа а хазанзар — Iа-м цаьха котамаши Iаьсийн лечкъадаьлеце даь хIама мичаи. Iа фу дергдар Iоттар йича а хачи тIера Iояьккхача а! Повсар! Аз мIаргаца хьоаеогъя хьо укхазара!

— Эъ! — ийккхар Зейналга.

— Хьона ма эсала хийттав со.

— Даьла-валла хьа дан-вошел хьакхийца! Из Iайха мел леладаьр наха юкъе сона тIехтохам бар духьа леладаьд Iа?! — Зоврабик ураликкхар. Зейнал хьал а хьанзар ше вагIачар. Махьмада «Ма делахь гIалат. сабарах ма вохалахь» яхаш хьалха мел даьхар цхьан секунда сихденнача цIийво доладаь дIадаьккхар.

— ХьалгIатта, эуд! — аьлар Зоврабика, — вайх котваьннача накъабоахаргба хьашнй.

— Даьла пайхамар духьа совцалаш! — аьлар ураликкхача Дудара. Тхо укхазара лахачул тIехьагIа шоай хьаштдар дергда оаш.

— Шоах-м хий-цIий хилдалар, яхий Iа, тхо маьоша цIадаха? — аьлар Зоврабика.

— Даьра аз фуннагIа яхе а Iа леладер-м дац вIаштIехьа, — аьлар Дудара а.

— Ай да хьакхийна воаллаьва вайх вIаштIехьа воацача! Сона доагIар-м даьра да, Iа сога яхар. — аьлар Зоврабика, цунга а.

— Воаллалва! — аьлар Дудара. — Хьо цхьа адам да мотташ хьона тIехьаваьнна укхаза венача са да а эггара хьадха хьо сона вовзийтача да а!

Зейнала вIалла дага ца хиннача бесса хувцаделар гIулакх. ХIанз уж кхоъ вар. Iази укхазагахьа воале виъ вар. Ше мел долчох пайда эца беззаш дар этта хьал. Нийсде дезаш дар далийта гIалат а бань тIехтохам а. Хьалъура а ийккха, юкъагIар шалтен тепчен улла тIехкар хьадаьста бетта сердалга Iо а кхесса. Зейнала аьлар:

— Хьаволе, кхо бIидж даьча Аьге Хамсата виIий-воI! ЦаI цу Эсо Iохьорва, шоллагIчо хьаьший накъабоахаргба! «ЧIарх» аьнна хьаура а ийккха юкъагIар тIехкар хьа а баьста Iоккхессар Зоврабика а. Цунгахь юха а ца хьожаш Эса бердагахь волавелар Зейнал. «Нагахь со кот ца воале дерригa а дов» йоахар уйлаша. Аркъалваха велавелар Зоврабик.

— Иштта дIа-юха хьажалахь, Зейнал-Зуд! — аьлар цо. — Хьол хьалхагIа укх кулгаша укх чу ахийтарех цхьа эскадрон хургьяр хьона... Зейнал йистхиланзар.

— ЭгIабаьб уж! Фуд цар къувсар, совцабе уж. — аьлар «Эрсий инарала» а.

— Латийта! Шиннена хIаьта-вета а готта хургда царна дуне, — аьлар Хьадриса, дагахьа Зейнал телача дикагIа а хеташ.

— Юхадовла! — аьлар Зоврабика тIехьабоагIарашка. — Висар юхавоагIаргва шоана.

«Со юхавоагIа шоана» ала веннавар из. ХIаьта а ца оалаш Iийра.

Кхо-йиъ метр мара бераз йист йоацача вIаши качвахар Зоврабики Зейнали. КачвоагIаше гIашъюккъе аьнна мIара техар Зоврабика: Зейнала оагIув а баьккха воол тIа кхийттар. «ХIанз а кIобладазлеций хьона кIийлен тIара топаш еттен тийша болх леладеп?» ала дагадера Зейнала. Сихха гаьнаяхар цо уж улаш. Зоврабик чIоагIа вар. «Со а шийца вахьа гIерт» аьлар Зейнала уйлаша. Масса а хана бетта сердал цун юхь тIа хургйолаш ловттавора из Зейнала. БIаргех хоyра цунна прием е цунна дагадехача. Иштта хьийхалар цунна Махьмада. Эггара кердагIа йола приемаш Iомаеш.

(ДIахододар хургда).

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ФРГ. Аьхки, къаьстта выходной деношка, цаькъашка дукхагIа хулаш дола зуламаш бахьан долаш дагадехад баварски ЦIеча ЖIарга Зюрцбург — Зальцбург яхача автострада уллув гIолла хьалхара медицински новкъостал дара йола 13 пункт йогIа.

Кейстон — ТАСС сурт.

1975 ШЕРА МАЬЛХА МАХ

Iштта керте яздаьд «Экспресс» яхача журнало ший юагIонаш тIа кепа техача «французаш шоай отпускаш пайда мишта эца безам болаш ба? аьнна даьча хаттараштахой дaларах йолча материалешта.

Цифраша бакъду, дIадахача шера а сацна, болх беча шин французах цхьанне отпуск шоай квартире боацаш дIахьоргхилар.

Журналисташа хаттар даьчарех кхоалагIча даькъо аьлар уж цIагIара дIаахар эшам кхларца дувзаденна долга. Вешта аьлча, дезала бюджета кIехьча статьяй расходаш кIезигъе езарца, цар салоIилга соахкарчул лоацагIа хургдолга. Массане а лерхI отпуск га. Массане а лерхI отпуск соахкарчул езагIа хургья, аьнна.

«Экспрессо» ший гаргий хьалхарча оагIон тIа оттадаьд пляж тIайола босбола почтови открытка. Снимка тIа хьахьекхача объекташ тIара дIадолхача стрелкаша хьахьокх цифраш: гостиница — 8—9 процент тIакхет, поезд—8 тIакхет, самолет — 10, иштта кхы дIахо. Кхетадечох, салаIарца дувзаденна уж маьхаш дерригаш а доацилга.

Журналистий къамаьл хилар Франце тайп-тайпарча районашка тайп-тайпара профессеш социальни категорешца йолча нахаца. Отпуска болчар дувцачун хьисап цаI а дац, гIадвугаш а дац. Дуккхачар, масала, укх гIулакхерча саго сайна йоах: «Каникулашка лахара духьа оаха шоаза кIезигагIа дуъ дулх, костюм лелаечул дуккагIа джинсеш лелаю аз, тхо дах кIезига мебель йолча лаьсса хIагIа дац аьнна лолча цIагIа, шера Парижера арадовлац...».

Хьал дола нах юкъера баьхача, каникулашка дIаболхача шовзткъе итт процент французех дуккхагIбараша шоай отпуск дIахьу кемпингашка е юрташкара шоай гаргара нах болча. ХIаьта вокх шовзткъе итт процентах аьлча, хетаргахьа, царна цIаккха а форда бIаргабайнабац, из Франце моллагIча города 500 километр мара гаьна боацашехьа.

«Са безам бар новкъосташца форда тIа ваха, — йоах къонача болхлочо. — Ахча кходе а гIийртавар. Со ваьхавар: «метро — було—лолс» (метро — болх—наб) яхача формулагIа, делкъийна хIама диача сарахьа ца дуаш е сайдиача саран чу делкъийна ца дуаш. Сигареташ, кино, кофе доацаш... Бетта доагIача алапех ах ахча Iоаде йиш хилар. Бакъда дIавахалехьа «Iоадаьр» дIадала дийзар хьаьхкача счетех... «Экспрессо» язъдечох цхьаьнахьа а салаIа бадечох лерхIаш бац Лотаринге 90 эзар металлургех 60 эзар. кхычарел чIоагIагIа салаIа дезаш уж бале а. ХIаьта, кхетадеш ма-хиллара цуи уйла еш бац болх боацаш лела цхьа миллиони ши эзари саг а цар дезал а.

Дукха нах отпуске ухача хана Франщера социальни хьал низкъала да. «Пхи бIаь гаргга предприяти забастовкаш еш я. ХIама бIарга ца гуш ва балха тIа бисара тIехьа къувсаш. Дезал къе хиларца машар боацаш болча маIача наьхен кхалнаьхен денал бIаргаго безам боацар», — язду «Юманите». — «Шоай зIамига алапеши капиталисташта тIадоагIа Iалаьмате доккха пайдаши вIашдухьал увттадеча къахьетамхой эгIазлон оаз ца хозар къора вa».

...ОтпускагIа дIавахар — из ший тайпара йоакхонахи кънзача бакъдолчохи валар. Бакъда гаьнам далац из «Экспрессо» даьча хаттарий даннегIа «каникулашка дIахача» французех 65 процентожоп делар кхоана фу хургда хьоагI яха кхерам кърчу болаш дIаух тхо, аьнна.

Н. КУЗНЕЦОВ, АПН соб. корр.

ЦАР ЦIИ—КОММУНИСТАШ

ХАЛКЪА ИРАЗА ТIЕХЬАРА КЪОВСАМХОЙ

Из гIордаьнна история дика дагадоагIа Сайгона. Цунах лаьца яздора цу хана дерригача газеташа. Сийрдача дийнахьа, Чьеонг Минь Зиаш яхача квартале бахача итташ наха бIаргагучча, йоалийташ еза «кольт» теха квартала начальник вожаваьв товргболаш юхахьекха корта а болаш, тIаювхаш шера гоазаш дола хачи а йолаш йолча 16 шу даьннача йиIиго. ПоккхагIа йолча цхьаькхане, юхxе гIолла тIехбувлараша късабалдеш корта а лестабеш. Iодийшар шийкъизалца цIи хезача чиновника хьакъехьа революционни судо даь приговор.

— Цу хана долла хIама дика вIаштIехьдаьлар, бакъдар аьлча воча оагIорахьа ласта тарлуш дар из, — яхаш дувц Во Тхань Чуена, къона патриоткаш юкъе а болаш хиннача подпольни группа кулгалхочо. —Тхо цхьа моллагIа дола террористаш дацар. Сайгонерчей Къулбехьен Вьетнама кхыча городашкарей тха отрядаш «герза низаца пропаганда ю отрядаш» оалаш яр. Цар дешхар дар, халкъ гоама долча режиман кхыча мехкий агрессораштей цухьала хоаламболаш къовсам лоаттабанза барг-боацилга бахача наха дагадохийтилга. Оаха боабе судаш йора шоай гIулакхашца шоаш бахача наха къаьстта тоамбалийтача Тхиеу режима агенташта.

Чуена оперативни группа-м, бакъдар аьлча, пропаганда еш а хиннай. Эггара дукхагIа нах гуллуча моттигашка йоаржайора листовкаш. Сайгоне бахача цаькха дезалашка сел массанега а дIакхоачаш хIама яц телевизор. Цудухьа сайренашта телевизор йолча цIагIа гулгу дукхха гаргара нахи лоалахойи. Цу моча цаха юкъе гуччахьа йоаржайора листовкаш. Кхы тайпа да гIулакх кино, театрашка, кафешка, базарашка, автобусни станцешка. Цига ший ханнахьа дIахьулавала везар полицех.

Хоза интеллигентни юхь я Во Тхань Чуена. Цо витанзар хьалхагIа цун хиннача «граждански» профессе хьакъехьа хаттар ца дича.

Маьяралла болх беш хиннав, цхьабакъда са керттера професси — революционер. Юххьанца денз дакъа лаьцад аз французски колонизатораштагерз кара а ийца духьале еча. Шовзткъе ялхлагIча шера цкъа вIашка дов деш кулг даьккхар са,—белажегара денз даьсса Iоуллача пхьешагахьа корта тессар цо. — Шовзткъе ворхIлагIча шера денз коммунист ва, хIаьта мохк бийкъачул тIехьагIа Сайгоне подполье болх беш хиннав.

Хунг Вьюнг яхача сайгонски полице коа Iийне дар тхо Чуенаца къамаьл деш. Сайгон мукъаяьккхачул тIехьагIа, цун дешашка дешаши дарба дайташи хиннаб хьалха марионеточни режима концлагерашкеи набахтенашкеи лийца баьхкараш.

Ялх шу даьккхад Во Тхань Чуена ший халонашца йорзаш йолча Кондаю яхача гIайрие тIарча «концлагера «цIокъа оагилгашка» 1969 шера цхьа аьттув ца боалаш йиса, оперецен йоляьча хана лаьцав из. Камере шийца чуваьллача ший новкъостаца Чунг Тханаца хьоашал тохийтар цо сога. Из а хиннав иштта Сайгоне «герза низаца пропаганда еча» группа кулгалхо, цу цхьан ханна полице лейтенанта чин леладеш гIулакхе а волаш. Аьхко баьча меттах цу кховзткъе айслагIча шера лаьцав из.

Набахтен камере саго ловргдоацача хьалашка шоаш даьккхача дIаьхача ялх шерах лаьца хIамаш дийцар сона Во Тхань Чуеней Во Чунг Тханей.

— КъайлагIа болх беш партийни организаци яр тха Кондаю. Лийца боахкараша лоаттабеча къовсама кулгалдора из. Набахтарча хан ший нах а бар камераштa юкъе бувзам лоаттабара цуна новкъостал деш.

Эггара къизагIча тайпара Iазап тIалоаттадора концлагере. «Кхетам чу воалаву гIулакхаш» оалар царех набахтен начальникий меттала. Цхьабакъда политически гIулакхашта лийца боахкарех дукхагIа бараш шоай дош хувцаш бацар. Шоай гIулакх котдаргдолгах дог тийша бар уж. Цу гIулакха кIезига хIамаш карагIа дувлацар коммунисташта.

ТIунача камерий боадоле дездеш шоай цIейш хиннад. Кондаю лийца боахкача коммунисташа хIара шера белгалдоахар Россерча Сийлахь-йоккхача Октябрьски революцеи Вьетнамерча Августовски революцеи хIара шу дизар. Денна, кIезиг-кIезига Iоалеш цу деношка кхаччалца Iоадора Iалаьмате хала чудахьаш хинна шекар, чай, цунах «эргадаьккха пхьер» дора.

— Цу деношка Вьетнама кхоанен уйла йора оаха, дуккхача шерашка бIарга ца гуш бола тхоай дезал дагабохар,— яхаш дIахо дувц Чуена. — Пхи бер да са, цхьабакъда цига Кондаю волаш цар гIайгIа е езаш вацар со. ВоккхагIвола шиъ Ханое вах, зIамагIвола шиъ Къулбехьен Вьетнамерча мукъаяьккхача зоне школе дешаш вар. Хьисап дой Iа, царна вIашагIкхетар мишта хургда-хьогI са яхаш мел са хьувзадора.

Даим дага ухар сона Во Тхань Чуенаца хинна къамаьл цул тIехьагIа наькха тIа доахкаш цIе седкъилгаш а долаш йола Iаьржача кIадах яь юмамаш ювха нах Сайгоне сайна массаза ийсбала. Уж бар Iаьржача реакце доал даьча шерашка демократи, парагIато, Къулбехьен Вьетнама корта-мукъале бахьан долаш къовсам лоаттабаь, концлагерийн «цIокъа оагилгийн» Iазап лайна бола политически гIулакхашта лийца баьхка нах. Царна юкъе Во Тхань Чуени Во Чунг Тхани сайна бола коммунисташ хинна Iацар. Сайгонски пабахтенашка чукхувсар машаран шоай халкъа вахар тоадаран тIехьа мел лаьттараш.

ХIанз революционни Iаьдала моттигерча, органашка, промышленни предприятей административни комитеташка болх беш ба уж. Кердача хьалашка а дог цIена къовсамхой болаш бисаб уж. Революце декхараш хувцаденнад. ХIаьта а кхы кIезигагIча лоархIаме дац уж: производство вIаштIехьъяккхари бахача наькха вахар лертIадаккхари, контрреволюционни низаша мел леладу гIулакхаш юхатохар, хьалхарча режимагара тIехьаденна кхаьча социальни эйпаш цIендаь дIадахар.

Цхьабакъда, цхьан хана подполен, набахтей, камерашкен санна, цу къовсаме а теш я уж шоай гIулакх котдаргдолгах.

А. МИНЕЕВ, ТАСС корреспондент.

Сайгон.

ТАЙП-ТАЙПАРА

КЕРДАДАРАШ

ПЛОВДИВЕРА ЗИЗАЙ БЕШ

Дунен халкъашта юкъера кхалсага шу белгал а доаккхаш Пловдиве — йоккхалгадиллача Болгаре шоллагIйолча городе розай парк юллаш латт. Цуна шефство лелаелга шийна дIатIайннад городской коммунистически организаце. Зизаш нийеде хIара дены розаре йоагIа кагирхой бригадаш, пар гонахьара оахк зизаш, царна юкъера оасар дIадоакхх, хий детт. Юххьанца 155.589 — укх шера 8 марта лаьрхIача Пловдивера кхалнах массел — зизаш дIалегIадар розарриуме. ДIахо йодача хана 500 эзарнега дIакхоачаргла укхазара розаш.

ВАКУУМО БОЛХ БУ

Голландски порташкен дуккхача машиннаькъа станцешкен товараш тIадувттараши доассадераши вакуумах пайда эцара принципагIа болх беш йола къаьстта шоай тайпара кранаш я. Эшшача боарамга кхоачаш лаьгIъю уж электромотораша лелаеча насосий новкъосталца. Цу тайпарча крано 30 тоннага кхаччалца беза мухь айбу. Тешшамеи аттеи цхьан меттера хьа а ийце кхыча моттиге дIахьу цо мраморни плиташ, станокаш, дукха кхыйола еза хIамаш.

«ПСИХОЛОГИЧЕСКИ» ВОЗДЕЙСТВИ Ю МОЛХАШ

Хозача кIорилгашка а йоахкаш малхбузенгерманск аптекай тархеш хьалийнза латт «къаьстта шоай тайпара» бебе молхаш. Сурташа къоарздаь газеташа журналаши хьалдизза я хьашт долча лазара «сихен дикен дарба ду» яхаш тайп-тайпара молхаш кхайкаеш йола рекламаш. Укх тIехьaьча 10 шера ФРГ-е керда араьха йохкаш я 208 тайпара молхаш. ХIара шера уж йиеш 6 миллиард гаргга марка йохк Малхбузен Германе бахача наха. Цхьабакъда специалисташта хетачох, цу мазех, порошокех, таблеткех, элексирех дуккха яраш шоах доалача дарбанга диллача моллагIолча хил башхагIа яц. ХIаьта уж молхаш арахецача фирмашта тIадоагIа пайдаш чотъяь варгвоацаш доккхий да.

ЛОЧКЪАЯЬ ХIАМАШ ЙОХКАРАХ ПАЙДА БОАЛ

Дукха ха йоацаш «Нью-Йорк таймс» яхача американски журнало яздора: «США Iалаьмате дукха пайда луш гIулакх да лочкъаяь хIамаш йохкар»,—яхаш. Эггара тIехьагIа даьча лоархIамегIа, хIара шера мехка лочкъаю 15 миллиард доллара маьха тайп-тайпара хIамаш. Шерра лаьржаш лочкъаяь хIамаш йохкилга. Уж я транзисторни портативни телевизораш, искусства произведенеш, легковой автомобилаш. Лочкъаяьча хIамаех пагахьа яр йисац базар тIа ца йоагIаш. Сиэтлерча Iилман центро даьча лоархIамегIа, лочкъаяьча хIамаех 67 процент тукашка гуччахьа йохкаш хул. ХIамаш къаьстта дукха лечкъаю хIара шера 2 миллиард доллара маьха хIамаш лочкъаеча Нью-Йорке. Цу городе лечкъаеш дIакхувла автомашинаш [illegible] (ТАСС).

Грозне физкультурникаша дика белгалдаьккхар шоай традиционни цIей В. И. Ленина цIерагIча майдане спорта тайп-тайпара яхьаш хилар.

Хьалхара моттиг яккхара чIоагIа къовсам эттар велогонщикашта юкъе. Царна юкъе ши балл тIех а йоаккхаш сезоне дикагIа йола моттиг лаьцар СССР спорта мастерaлла волча кандидата Владимир Онегова, 39 очко а йоаккхаш.

Цул ши балл мара тIехьависанзар СССР спорта мастер, СССР кхелетараштa юкъера чемпион динамовец Султыгов Руслан.

КхоалагIа моттиг лаьцар Дисюк Владимира, 27 очко а йоаккхаш.

Котбаьннаршта торжественни хьале маьхе дола совгIаташ дIаделар.

С. ГОРБАКОВ.

* * *

Физкультурника Еррнгсоюзни ден сийна теннисах ловзаш яхьаш хилар Грозне С. М. Кирова цIерагIча культуран салаIарен парке. Геттара дика лайзар инженер Е. Рассказов. Физкультуран спортен Республикански комитета приз елар цунна.

* * *

Цу парке хилар гIишлошъечун Ленна хетаяь волейболах, шахматех баскетболах, теннисах, ловзара яхьаш. Волейболах, теннисах ловзача котъяьлар № 1 йолча гIишлой материалий комбината команда.

Баскетболах ловзача хьалхара моттиг яьккхар «Чечингстройтранс» автотранспортни объединене спортсменаша. Дика лайзар СМУ-4, «Союзавтоматстром» опытно экспериментальни завода командаш.

Котбаьннараштa совгIаташ делар.

О. ТИНИКАШВИЛИ.

ЛОРА ХЬЕХАМАШ

КХАЧА ЦА ХАЛИЙТАРА ДЕ ДЕЗАРАШ

Кхача халийташи ченна, диткъача шоаргашта лазар хьоадеши микробаш хьахилара а дIаяржара а дукхагIа аьттув болаш я ахканара йIаьйха ха. Микробаш ебара къаьстта дика хьалаш хулийташ да дулх, ета а мерза шура, кхыйола сиха талхаш йола продукташ.

Цудухьа уж продукташ кийчьечеи дIаоттаяь лоаттаечеи, иштта транспертаца дIаюха кхухьача а йохкача а хана цу гIулакха къаьстта фехила безаш ба кхачани торговлен предприятен болхлой, хIаьта уж дIаоттаяь лоаттаяра ха тIех ца ялийтара чIоагIа хьожаш хила беза баха нах а.

Телха кхача баарах хулача лазара хьалхара юхьигаш гучайоал шиннегара шовзткъеи бархI сахьат даллалца йолча хана. Дог керчарца, Iетторца, дегIа низ бохарца, чIоагIа че хьарца дIадолалу цунах хула зулам. цкъаза дегIа йIовхал лакх а луш. Iаламаьте сиха лорага ваха е из цIагIа хьавехавеза унахочо. Ший ханнахьа лораша дарба дарга хьежжа хургда цун лазар котдалареи дIадалареи гIулакхаш.

Кийчъе йолайнча денз йохкалца йолча хана холодильникашка лоаттае еза сиха талхаш йола продукташ. хIаьта тика тIара шоаш ийца продукци юача ханналца холодильникашка лоаттае езилга диц ле йиш яц бахача наха а.

Цхьанна хIаманца а тIехъялийта мегаргьяц сиха талхаш йола продукташ дIаоттаяь лоаттаяра ха. Нагахь санна кIезиг-дукха а талхара белгало йолаш хуле яа мерагъяц уж. ДIакховса еза цу тайпара продукташ.

Укх тайпара я дукхагIа эшаш а къаьстта сиха талхаш а йола продукташ холодильникашка дIаоттаяь лоаттаяра ханаш:

йоккхий чIегилгаш йола дулха ахфабрикаташи коа тIара оалхазараши — 48 сахьат, дулха фарш — 6 сахьат, кхийкха дулх — 24 сахьат, дулха холодеп — 12 сахьат, лакхерча сортех дола кхехкадаь маршаш (любительски, кхыдараш) — 72 сахьат, хьалхарчеи шоллагIчеи сортех дараш — 48 сахьат, кхерза чкъаьра — 48 сахьат, шура — 20 сахьат, кефир — 24 сахьат, тIоа — 72 сахьат, кIолли кIолдах яь хIамаши — 36 сахьат, кхехкаь крем теха пирожни — 6 сахьат, сливочни крем теха пирожни 36 сахьат, салаташ — 12 сахьат.

ХIанз баьцадаараш, сом, кхыйола керда хIамаш дукха хьаьнна ха я. Керттерча даькъе бийда йолаш юъ уж. Цудухьа дицдалийта мегаргдац [illegible]

тарaи долча гIулакхашта юкъе йоккха моттиг дIалоацаш да кхачан промышленноста предприятешкеи торговлен болх беш бола нах санитарни хьалаша дIадеххача тайпара цIепа хилар, технологически мероприятеша яххача тайпара продукташ лелаяр.

Кхачан предприятешка, торговле учрежденешка болх беш мел йола оборудовани, инвентарь, пхегIаш бокъонца дезинфекци а еш дIайхача хица йила еза.

ЛерттIа болх беш хила еза юкъарча кхачани торговлен предприятешкара холодильни оборудовани. Иштта кийча кулинарни изделеш бахача нахага йохкаш бола кхачани торговлен предприятий болхлой декхарийла ба продукташ кулгкара дIа ца телаш цу гIулакха мIараши моарзагIаши леладе.

Телха продукташ халара чIоагIа кхераме да сага цIека тIара нодкъара бIалгаш, апгина яха лазар. Цигара кхачан продукташ тIа а яьнна уж шоай дохьажаца бIехъе тарлу лазар доаржадеча микробаша.

Сунженски Грозненски шурий заводашка санитарно-противоэпидемически режим телхаярца дувзаденна вай республике укх тIеххьарча хана бахача наха, къаьстта бераштa а хулаш, кхача хала лазараш хинна дукха моттиг я.

Болхлоша противоэпидемически режим телха ца яра мел эша хьалаш хилийта декхарийла я кхачан предприятей администрацеш. Шортта кхоачам хиллал лоаттае еза дезинфекци яра хиланза яргйоала раствор хьаеш йола хлорни кIир. Цул совгIа хIанз йIайха ха латтача хана шоай болхлоша санитарни хьалаш телха ца дара чIоагIа тIахьожам лоаттабе беза кхачан предприятей кулгалхоша. ХIаьта торговле болхлошкара из гIулакх хьадеха деза продукташ дIаэцараша шоаш а.

Кхача ларап шоргашта лазар ца хилийтаран лоархIаме да кхетам болаши санитарни гIулакхаш довзаши кхача кийчбара а бохкара а балхаш деш бараш хилар.

Кхачан промышленностен торговлен санитарни кхоачамбоацараш ца хилийтара тIехьа чIоагIа къовсам лоаттабе беза кхачан предприятей кулгалхоша. ХIапа аьлча кхоачаш ца дича дуккхача наха кхераме хила тарлуш гIулакх да из.

Предприяте кулгалхочунгара денз технически болхлочунга кхаччалца мел вар лорае декхарийла ва санитарни бокъонаш.

В. БЕЗНОСЮК, Нохч-ГIалгIай АССР республикански санэпидстанцие кхачан гигиена отдела заведующи.

КРАСНОДАРСКИ КРАЙ. Къулбехьен маьлха беркате зIанараша, дарбана долча форда фено, фаьлгаша дувцараша тара долча унахцIенон Двореташа, безам тIаозача туристически маршруташа доврг-доацаш сий даьккхад городакурорта Соче. Шерагара шерага дукхагIа хул укхаза керда здравницаш — санаторейи гостиницайи комплексаш, пансионаташ, турбазаш, кемпингаш. СалоIаш бараштa дикагIа гIулакх дар духьа хьалъеш латт торговле, общественни кхачан, быта служба предприятеш, керда кинотеатраш, концертни залаш.

ИйслагIа пятилетка йолаяльча денз дIадахача шерашка курорте Йоккхача Соче салоIаш хиннав итт миллион совгIа саг.

СУРТА ТIА: «Жемчужина» яха керда гостиница.

ШУЛЕПОВА сурт. ТАСС фотохроника.

БАРКАЛ АРГДА ДЕШАРХОША

Чуйна школаш дешара кердача шера кийчъеш я. Цхьабола школаш хIанзe а кийчъяьннай. Царех я Сунженски района Красноoктябрьское яхача поселкера юкъера школа а. Бокъонца де мел дезар даь а баьнна цхьоалагIча сентябре тохаргболча гургалга сатийна хьежаш ба уж.

Дукха болх бир укх аьхки школа коллективо ремонт еш. Дешархой цIахецпаше дIайолайир ремонт е. Механически мастерскешка, йича уйнаш хийцар. Массанахьа басар хьекхар, кIир техар. Из болх чехха дIабахьа вIаштIехьдаьлар школа завхоза Белхароев Вахас ханнахьа е еза кийчо ярах: басар, хьу, кхы мел бола кхоачам хьатIабера.

Дешархой даьй-наной оарцагIбаьхар ремонт яра. Цул совгIа, лакхехьарча классашкара дешархой а хилар шоай школа гоаеча 15—20 дийнахьа къахьеташ. Iалаьмате дика къахьийгар плотника Галаев Увайса, болхлоша Н. Белхароева, А. Галаевас. Массагахьа хьеца мел дезача уйнаш хийцар, наIараш, кораш тоадир плотника.

Дика кийчъяь латт Красноoктябрьскера школа.

Дика кийчо яьй школа хьешархошта а. Хьакхухьаш латт шовзткъе итт тонн кIор, 140 складометр дахча.

ХIанз дисар цхьа гIулакх мара дац — коа асфальт буларгла, из де новкъостал дергдолаш я юрта Совет.

С. АЛИХАНОВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ЮРТАШКА ЮКЪЕРЧА ДЕШАРА ШКОЛАЙ 10 КЛАСС ЧАКХЪЯЬККХАРАШКА!

Юрташкарча профессионально-технически училищешка лоацъьча программагIа МЕХАНИЗАТОРИЯ ГОВЗАЛАШ IОМАЕ ХЬЕХ ШО укх специальностех:

— № 1 йолча СЕРНОВОДСКИ ПРОФТЕХУЧИЛИЩЕ — 3 класса тракторист-машинист; слесара говзал а йолаш автомашиний водитель;

— № 2 йолча КАЛИНОВСКИ ЮКЪЕРЧА ПРОФТЕХУЧИЛИЩЕ — 3 класса тракторист-машинист; слесара говзал а йолаш догIан хьисапеи вештеи хий детта машинист;

— № 29 йолча АРГУНСКИ ЮКЪЕРЧА ГПТУ — бульдозера, скрепера, грейдера машинист; экскаватора машинист.

УЧИЛИЩАШКА ДЕША ХА 8 БУТТ Я. Деша дIаэц республика совхозийи колхозийи, «Чеченингушводстрой» гIишлон управлене ПМК-аи направленегIа.

ДЕША ДIАИЙЦАЧОА УЧИЛИЩЕ 96 СОМ СТИПЕНДИ ЛУ. Училище дийша баьнначул тIехьагIа уж хьахьожабаьча боахамашка болх бе бохийт кагирхой.

ТЕЛЕВИДЕНИ

14 август

I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Босбола телевидени. Iуйрийнара гимнастика. 9.25 — Туристий — краеведей Еррнгроссийски яхь. 10.10 — Босбола телевидени. «Милице сержант» яха телевизиони художественни фильм, 1-гIа сери. 11.15 — Босбола телевидени. «СелаIад» яхача телевизиони программай дунен халкъашта юкъера фестиваль. Испания. 14.15 — Iилман-популярни фильмай программа. 15.10 — ХIанзара Советски литератураца Ленина образ. 16.10 — Босбола телевидени. «Дунен тIара кагирхой». 16.40 — Босбола телевидени. Бераштa дола фильм. «Тамашийна саг» яха художественни фильм (Венгри). 18.00 — Телевизорашка хьожараша хаттараш ду, критика ю, хьехамаш ду... № 27 йола выпуск (гIалгIай меттала). 18.20 — Музыкальни пауза. 18.25 — «Юртара вахар» (нохчий меттала). 18.55 — Телевизиони плакат. 19.00 — «25 эзар тонн дуга чудара тIехьа». «Терек» яхача совхоза къахьегамхой болча. 19.20 — Босбола телевидени. «БАМ — денал дарий никъ». Хьалхара передача. 19.50 — «Милице сержант» яхача телевизиони художественни фильма премьера. 2-гIа сери. 21.00 — «Ха». Информациони программа. 21.30 — Андроников. «Йоккхача залах дагадоагIараш» яха фильм-концерт. Йистедаьлча — кердадараш, передачай программа.

II ПРОГРАММА

18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. Мультфильм. 18.20 — «Ансамбло халхараш ду» яхача фильм-концерта премьера. 19.20 — «КамАЗ. Тохкам бу шу» яха телевизиони фильм. 19.35 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла» Информационни программа (эрсий гIалгIай меттала). 19.55 — Шоана, бераш. 20.05 — Литературни вIашагIкхетар (нохчий меттала). 20.35 — Киножурнал. 20.45 — Шун книжкай тархе тIа. «Кхуврчара цIи» Шайхиев.

15 август

I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Босбола телевидени. Iуйрийнара гимнастика. 9.25 — Босбола телевидени. «Массанена тIехьа цаI, цхьаннена тIехьа массавар». Ленинградера передача. 10.10 — Босбола телевидени. «Милице сержант» яха телевизиони художественни фильм. 2-гIа сери. 11.15 — Искусства мастерий концерт. 14.25 — «Тха болх иштта ба» яха телевизиони документальни фильм. 14.40 — Iилманхочоа дош да. Социалистически Къахьегама Турпала, академика, Цицина выступлени. 14.55 — Босбола телевидени. Къонача футболистий Еррнгсоюзни яхь хьаеллар. 15.55 — «Эрсий мотт». 16.40 — Бераштa дола фильм. «Кхерам боацаш» яха художественни фильм. 18.00 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информациони программа (эрсий, нохчий меттала). 18.20 — «Шуч хаттараштa жоп лу», Нохч-ГIалгIай АССР просвещене министра Умарова интервью. 18.35 — Атеистически темах. Дина тоабан зуламе гIулакхаш. КПСС Шалински райкома секретара Генаева выступлени (нохчий меттала). 18.45 — Босбола телевидени. «БАМ — денал дарий никъ». ШоллагIа передача. 19.15 — «Цкъа кампаш». 19.55 — «Милице сержант» яха телевизиони художественни фильма премьера. 3-гIа сери. 21.00 — «Ха». Информациони программа. 21.30 — Босбола телевидени. Оперетта артистий сайре. 22.25 — Босбола телевидени. Иллеш доах Киров Бисера. 22.50 — Босбола телевидени. Мотогонках йола дунен чемпионат. Йистедаьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — Кердадараш. 18.15 — КIиран панорама. 18.45 — Киножурнал. 18.55 — Хоамаш, реклама. 19.00 — Назрановски района «Октябра 40 шу» яхача совхоза кхашка (гIалгIай меттала). 19.10 — Документальни фильм. 19.20 — Шелковски района «Красный пахарь» яхача колхоза коммунисташ болча. 19.50 — Музыкальни пауза. 19.55 — Шоана, кхалнах (гIалгIай меттала). 20.25 — «Онежцы» яха телевизиони фильм. 20.40 — КПСС XXV-ча съезда толамашца накъагIоргла «Автоспецоборудовани» завода болхлой болча.

РАДИО

14 август

6.30 — «120 эзар тонн хьажкIаш чуяра тIехьа» яха репортаж (гIалгIай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — Чайковский. «Ромео а Джульетта а» яха увертюра-фантази (эрсий меттала). 9.00 — Интернациональни доттагIален радиоклуб (нохчий меттала). 9.20 — «Культура болхлой доккхий декхараш» яха Митрофанова корреспонденци (нохчий меттала). 9.35 — Ашараш. 9.45 — «Яхьа кертера дар из толам болаш вIаяхьар да» яха корреспонденци (гIалгIай меттала). 16.00 — «Къона тIехье» (нохчий меттала). 16.15 — Съездагара съездага. Юртара кердадараш (гIалгIай меттала). 16.30 — «Болхлой вахар» яха радиогазета (гIалгIай меттала). 16.50 — Партограницешкара отчеташи хоржамаши (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

15 август

6.30 — Доакъараш кийчдеча гIолла яь рейд (эрсий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — Даьхенах дола илли (нохчий меттала). 8.50 — Iилман-технически информацеш-75 (эрсий меттала). 9.00 — Литературни передача (нохчий меттала). 9.20 — Къахьегамхой истолаш тIа баьцадаараш хилийта (эрсий меттала). 9.30 — Юртара вахар (гIалгIай меттала). 9.45 — ДоттагIий оазаш (эрсий меттала). 16.00 — «Къахьегаме сага сий лакхду» яха беседа (нохчий меттала). 16.15 — «Хьехамаши вахари» яха радиожурнал (эрсий меттала). 16.35 — БIухой письмойх дола концерт (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, бе-беча оагIорахьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хила мегаргва. Хьаьнна фегара температура республике гIолла 24—29 градуси йолаш, Грозне — 29—28 градуси йолаш хилеш тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш юкъ-юкъе догIа а делхаш, бе-беча оагIорахьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хила мегаргва. Фегара температура бийсана 11—16 градуси, дийнахьа 20—25 градуси йолаш хилеш тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж), Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам — 3-39-11; бехктохкама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта бохама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 2-80-71; бухгалтере — 2-54-30.

Газет арадувл шинарен ерен шоаттен деношка.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 2-80-71; бухгалтерии — 2-54-30.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революци проспект, 7/84. Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

Заказ № 5513.